N°. 203. Vrijdag 29 Augustus. 1862.

DAGBLAD van ZUIDHOLLAND en 'S GRAVENHAGE.

De **Abonnementsprijs** is per drie maanden *f* 7.50 *franco* per post *f* 8.50; met het *Bijblad* 50 cents verhooging.

Hollandsche Spoorweg. — *Zomerdienst.* Van 's Hage naar Rotterdam: 6.45, 9.13, 10.46, 1.48, 4.15, 6.43, 8.45, 9.58. — Van 's Hage naar Amsterdam: 7.56, 9.54, 11.29, 2.29, 4.19, 8.54. — Van Rotterdam naar 's Hage: 7.5, 9.5, 10.35, 1.40, 3.25, 5.45, 8.—, 9.50. — Van Amsterdam naar 's Hage: 7.—, 9.—, 11.40, 2.30, 4.30, 7.45. Van 's Hage naar Leiden op de Zondagen, des avonds 10.40. „ Leiden „ 's Hage „ „ „ „ „ 11.30.

Nederl.-Belg. Spoorweg. — *Zomerd.* Van Antw. naar Rott. en Breda: 7.50, 12.20, 4.15, 5.50. Van Rott. naar Antw. en Breda: 4.30, 10.30, 3.10. — Van Breda naar Antw. en Rott.: 6.45, 12.50, 6.45.

Advertentiën van 1—7 regels *f* 1.80, elke regel meer 20 cents, behalve het zegelregt à 35 cents per Advertentie.

Bij het nummer van heden worden verzonden de BIJLAGEN (blad 1—9), behoorende tot het *Bijblad*, behelzende het Verslag van het verhandelde in de zitting van den Gemeenteraad van den 17 Junij 1862. Die Bijlagen bevatten drie Staten van al de personen, waaraan het Burgerlijk Armbestuur te 's Gravenhage, gedurende de maanden Januarij, Februarij en Maart 1862, onderstand heeft verleend.

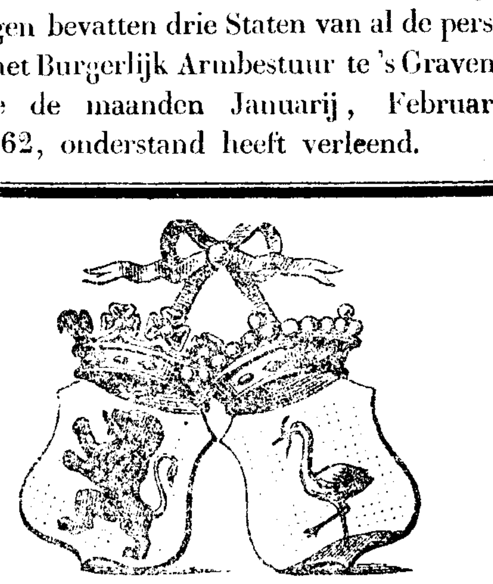

Niet Officieel Gedeelte.

's GRAVENHAGE, 28 *Augustus.*

Wederom, even als vóór ruim twee jaren, zijn aller oogen op Zuidelijk Italië gerigt, en zweeft op aller lippen de vraag naar het jongste nieuws uit Sicilië en Napels; en wederom, terwijl het tooneel, waar de crisis beslist zal worden hetzelfde is, is het Garibaldi met zijne schaar van vrijwilligers, die er de hoofdrol speelt. Ziedaar de overeenkomst, maar overigens welk een verschil! Hoe zeer zijn de sympathiën, de verwachtingen, de berekeningen verplaatst of althans verdeeld geworden sinds den tijd, waaraan wij zoo even herinnerden. En toch dat ééne, wat eigenlijk de hoofdzaak is, het beginsel, waarvoor Garibaldi, toen zoowel als nu, en met dezelfde middelen strijd voert; het doel waarop hij, toen zoowel als nu, en met dezelfde onverschrokken volharding afgaat, — het is nog altijd de eenheid van Italië. Het verschil is alleen gelegen in de verwisseling zijner tegenstanders, in den aard en het karakter der magt, die hem in zijn pogen tracht te stuiten. Die magt, het is niet langer de laatst overgebleven keurbende van eene dynastie, die haren troon had verbeurd; — het is de constitutionele regering van Koning Victor Emanuel, aan welke geheel Italië door genegenheid, zoowel als door belang, ten naauwste is verbonden. En wat het zonderlingste is van alles: het is de regering, die, nog vóór zij door de erkenning in de Statenfamilie van Europa werd opgenomen, in haar programma had geschreven: Rome, de hoofdstad van Italië; een programma, door Garibaldi slechts op zijne wijze overgenomen, toen hij uitriep: Rome of de dood en dit de leus werd zijner tegenwoordige onderneming. Is het wonder, dat de sympathiën, de verwachtingen, de berekeningen zich hebben verplaatst en verdeeld, of liever misschien nog, dat zij wankelen en aarzelen zich uit te spreken.

Waarlijk, het Kabinet van Turijn gaat diep gebukt onder zijne onmagt tegenover den Keizerlijken bondgenoot, die de verwezenlijking van het regerings-programma onmogelijk maakt en het dwingt om met geweld den man te keer te gaan, die het op zijne beurt heeft overgenomen. Of het op den duur in staat zal zijn, zelfs aan dien dwang te gehoorzamen? Of het niet spoedig andere feiten zal moeten bekennen dan het op zich zelfs reeds treurige feit, door den telegraaf gemeld, dat zijne troepen met de vrijscharen van Garibaldi in botsing zijn geweest en eene overwinning op hen hebben behaald? De bijzonderheden, welke thans bekend worden van het verblijf van Garibaldi in Sicilië, van den geest, die zich bij de bevolking en in het leger openbaart, — zij maken het antwoord op die vraag minstens twijfelachtig. In Italië zelf althans zal het niet lang meer duren, of de verdeeldheid van sympathiën houdt op. Sinds de *Moniteur* geene schemering van hoop, geen spoor van bemoediging heeft aangebragt, mag men verwachten, dat de Italianen eerlang met groote meerderheid en onbedwongen gehoor zullen geven aan den dubbelen aandrang, die hen drijft tot het aanheffen der leuze van Garibaldi; aan de eene zijde de behoefte aan eenheid; aan de andere de zucht om zich onafhankelijk te maken van allen vreemden invloed, vooral waar die invloed zoo ligt ten bate kan komen van reactie of willekeur.

Dat die laatste vrees geene herschenschim is, blijkt reeds uit de betuigingen en aanbiedingen, welke men zegt, dat het Kabinet der Tuileriën van de zijde van Oostenrijk en Spanje heeft ontvangen. Geen wonder, de houding van Frankrijk dient uitnemend hunne dynastieke belangen en reactionaire beginselen, terwijl zij bovendien den gevreesden Keizer benadeelt in de schatting van het liberale Europa. Het blijkt verder uit de juichtoonen, welke de clericale en legitimistische pers in Frankrijk nu reeds aanheft: „Hoe ook dit avontuur moge afloopen, schrijft de *Gazette de France*, zeker is het, dat wanneer Frankrijk meer dan ooit te Rome blijft, het Piemontismus veroordeeld is en dat de mannen van de politiek er nu alleen maar over hebben te denken, hoe men Italië, buiten het eenheids-systeem om, zal reconstitueren. De vrucht is rijp." Het blijkt, om alleen de voornaamste verschijnselen te noemen, uit den bijval, waarmede de houding des Keizers in het kamp van Châlons wordt begroet. Die maarschalken en generaals, zij hebben er ook wel reden toe. Niet alleen is het hun Keizer, „*un Dieu qu'on adore*", zeide onlangs een van zijne lofdichters, die gesproken heeft, maar het waardige nakroost der Galliërs ziet reeds in het verschiet den bloedigen, maar glorierijken dag, die op deze politieke schemering kan volgen.

Waar het Fransche leger juicht, kan men bijna altijd zeker zijn, dat de openbare meening in Engeland wrokt en schimpt. Ook thans is het zoo. De *Morning Post*, die, zoo als men weet, de onmagt van het Italiaansche ministerie aan het Fransche Bondgenootschap toeschrijft, vraagt, of het al dan niet comedie speelt tegenover Garibaldi; de *Times* stort zijnen toorn uit over Garibaldi, — niet omdat hij naar Rome wil, maar omdat hij oorzaak zou kunnen worden, dat de Franschen te Napels, de Oostenrijkers over de grenzen in Noord-Italië kwamen; de *Daily News* kiest Ratazzi tot het voorwerp van zijne heftigheid, Ratazzi, het werktuig van Napoléon.

En wat zal het zijn, hoe zal die taal nog in hevigheid toenemen, wanneer men in Engeland verneemt, wat heden door den *Moniteur* wordt medegedeeld, dat het eskader der Middellandsche zee bevel heeft ontvangen zich van Toulon naar Napels te begeven? Zal hetgeen de publieke opinie beheerscht, zich nu ook niet mededeelen aan de Regering en zullen wij eerstdaags niet hooren van een Engelsch eskader, dat naar de wateren van Italië is vertrokken? Waarschijnlijk wel, en tegenover dit alles rijst de pijnlijke vraag: wat zal het einde zijn?

In vergelijking met de gewigtige gebeurtenissen in Italië, is het overige nieuws uit Europa van weinig beteekenis. Te Berlijn treedt voor 't oogenblik de kwestie van het handelstractaat en van de ontbinding van het Tolverbond op den voorgrond. De regering kan er zeker zijn van steun te vinden bij de Vertegenwoordiging, wanneer zij consequent en krachtig de beginselen van den vrijen handel tegenover politieke of protectionistische intrigues handhaaft.

De Deensche kwestie is wederom eene nota rijker geworden, maar natuurlijk daardoor geen stap gevorderd.

Uit Konstantinopel verneemt men, dat de conferentie betreffende Servië den 21 dezer zou hervat worden. Vefik-Effendi, die de zaken *in loco* heeft gezien, schijnt doordrongen van de wenschelijkheid eener transactie *à tout prix*, daar Servië 80,000, des noods 130,000 man zou kunnen leveren om zijn verzet te steunen. Prins Michaël van zijne zijde zou tegen den 20 September eene volksvergadering beschreven hebben om te beslissen over de vraag, of en hoe men zich verder tegen de Porte zou verzetten.

BUITENLAND.

DUITSCHLAND.

Berlijn, 26 *Aug.* Z. M. de Koning is, zoo als was bepaald, heden avond naar Doberan vertrokken.

— De ministeriële *Sternzeitung* levert op nieuw eenige artikelen over de militaire kwestie, uit een finantieel oogpunt, en komt daarin tot de slotsom, dat in Pruissen meer geld voor niet-militaire doeleinden beschikbaar blijft dan ergens anders, — waar tegenover door de oppositie gewezen wordt op den gebrekkigen toestand van sommige wetenschappelijke en andere inrigtingen, — en dat de militaire uitgaven zoowel in verhouding tot de overige staats-uitgaven als ook per hoofd der bevolking veel lager is dan bij de drie groote Mogendheden, die in de termen eener vergelijking vallen. Ten dien aanzien herinnert de liberale oppositie aan de finantiële moeijelijkheden, waarin juist die Mogendheden verkeeren en waaruit men geen ander redmiddel weet dan..... eene aanzienlijke vermindering van het leger.

— Het Huis der Afgevaardigden hield zich heden bezig met de ingekomen petitiën, waarbij de meerderheid zich verklaarde ten gunste van het erkennen der dissidenten als wettelijke corporatiën. De commissie uit het Huis voor onderwijs-aangelegenheden heeft rapport uitgebragt omtrent de petitiën, die de afkondiging en den inhoud eener onderwijs-wet betreffen. De regering heeft aan de commissie te kennen gegeven, dat zij de indiening eener onderwijswet in deze zitting voor ondoenlijk hield, maar voornemens was in de winter-zitting een ontwerp aan te bieden.

— De ministers van finantiën en van koophandel moeten aan de commissie uit de Duitsche handels-vereeniging bepaald te kennen gegeven hebben, dat alles in 't werk behoorde gesteld te worden om het Tolverbond in stand te houden en daartoe eene tarief-hervorming wenschelijk verklaard hebben, waarbij de belangen der Zuid-Duitsche fabrikanten in het oog werden gehouden. Sommigen vreezen hierin het voorspel te zien van den terugkeer des heeren v. d. Heydt tot zijne vroegere protectionistische denkbeelden.

Van eene andere zijde hoort men dezen beweren, dat Pruissen niet spoedig genoeg in de *question brûlante* van het Tolverbond zijn ultimatum aan de Zuid-Duitsche regeringen kan stellen; terwijl genen beweren, dat de weigerachtige regeringen Pruissen slechts hebben willen imponeren, maar heimelijk reeds meer overhellen tot toegeven. Veel zal in 't eind afhangen van Hannover, dat weifelt tusschen de zucht om Pruissen afbreuk te doen en zijn eigen belang. Zonder Hannover echter zullen de Würzburgers zich nog wel bedenken eer zij het Tolverbond opzeggen, hetwelk dadelijk blijken zal, zoodra Pruissen zich ernstig doet hooren.

— Voor den gevangen dagblad-redacteur Otto Hagen te Insterburg zijn hier reeds 1000 th. bijeenverzameld.

Van den 27. In de gisteren avond gehouden zitting der marine-commissie werden de twee eerste posten der regerings-voorstellen, waarbij 220,000 thlr. voor het voortzetten van den aanbouw van schepen en 200,000 thlr. voor het aanschaffen van oefenings-schepen worden gevorderd, met bijna algemeene stemmen afgestemd. De regeringscommissaris verklaarde, dat de regering voor den aankoop van drie Engelsche schepen reeds te zeer was gebonden, dan dat zij nu nog kon terug treden.

Munchen, 25 *Aug.* Heden is alhier met veel plegtigheid het ruiter-standbeeld onthuld, hetwelk de stad ter eere van den grijzen Koning Lodewijk heeft doen oprigten.

Hannover, 25 *Aug.* Als de oorzaken, waarom graaf v. Borries zijn ontslag als minister heeft gevraagd en bekomen en bovendien in ongenade is gevallen, worden genoemd: 1°. zijn herhaaldelijk aandringen op het ontslag van onderscheidene hoofd-ambtenaren en van twee zijner ambtgenooten, die hem hinderlijk, den Koning echter nog welgevallig waren; 2°. zijne weigering om uit het fonds voor de officieuse drukpers gelden af te staan ter ondersteuning van een hier op te rigten tijdschrift in Groot-Duitschen geest; 3°. zijne weigering om te Goslar aan het Hof raad te komen geven bij de agitatie, waartoe de catechismus-kwestie had geleid, daar hij vroeger het besluit ter invoering te vergeefs had afgeraden en zich nu met de geheele zaak niet meer bemoeijen wilde.

Bij zijn afscheid van het personeel van zijn ministerie verzekerde hij echter, dat hij reeds meermalen op zijn ontslag had aangedrongen, zoodat de vorm, waarin nu dat ontslag was bekend gemaakt, niet naauwkeurig was. Zijn pensioen is bepaald op 3000 thlr.

Weenen, 25 *Aug.* Heden zal eindelijk de fakkeltogt ter eere van H. M. de Keizerin plaats hebben.

— Het feest, dat gisteren avond door het gemeentebestuur ter eere van het Congres der regtsgeleerden werd gegeven, was buitengemeen luisterrijk. De wijze, waarop de localen en tuinen, waarin het plaats greep, waren versierd, overtrof alles wat men hier in de laatste jaren gezien had, volgens ooggetuigen zelfs de Congres-feesten in 1815. De drie orchesten en de door de mannen-zangvereeniging gezongen liederen, benevens ook de rijkdom van het buffet bragten eene algemeene tevredenheid en opgewektheid onder de circa 2000 gasten te weeg.

Tot de belangrijkste resolutiën, welke aan het Congres worden voorgelegd, behooren ongetwijfeld: 1°. de waardigheid der regtspleging en de handhaving van het regt is slechts daar gewaarborgd, waar de regter ook volkomen vrij de vraag mag onderzoeken, of eene wet langs constitutionelen weg is tot stand gekomen. Dit voorstel is blijkbaar gerigt tegen de hier en daar in Duitschland gepleegde schendingen der Constitutie. De voorsteller is de heer Hirsemenzel uit Berlijn. (*Reeds is per telegraaf de aanneming dezer resolutie berigt*). 2°. De instelling van het staats-procureurschap, zoo als het zich sints geruimen tijd in Duitschland heeft ontwikkeld, is niet geschikt ter bevordering eener onpartijdige regtspleging; het regt wordt veeleer verzekerd, wanneer voor de afzonderlijke gevallen van wetsovertreding, de functiën van het openbaar ministerie telkens aan afzonderlijke leden van de regterlijke magt worden opgedragen. De voorsteller is de procureur Sabarth uit Ratibor. 3°. Er is slechts ééne vrijspraak, en niet ook nog eene andere bij gebreke van voldoend bewijs. De voorsteller is Dr. Schaffrath uit Dresden. 4°. Onteerende straffen zijn in strijd met het doel der geregtigheid. Voorsteller de hofraad v. Slösser uit Bruchsal.

— Uit Verona wordt geschreven, hoe aldaar door de Oostenrijksche autoriteiten nasporingen worden gedaan naar Russische zendelingen, die zich vrij talrijk in Italië ophouden en met Herzen en Bakunin in betrekking staan. Ook de Italiaansche regering spoort, op verzoek van Rusland, met den meesten ijver deze agenten op. In Lombardije is het zeer onrustig, zoodat het Kabinet al de troepen in de groote steden concentreert.

FRANKRIJK.

Parijs, 26 *Aug.* Z. M. de Keizer wordt morgen te St. Cloud verwacht, en reeds kondigt men aan, dat de heer Benedetti Donderdag naar Turijn zou vertrekken. Ten gevolge van het gewigtige der tegenwoordige omstandigheden, hecht men natuurlijk eene meer dan gewone beteekenis aan de instructiën, welke onze gezant heeft ontvangen. Men houdt het er voor, dat hij met een eigenhandig schrijven des Keizers aan Koning Victor Emanuel zal belast worden. Door de tegenwoordigheid van gemelden diplomaat te Turijn zullen intusschen aan onze betrekkingen met het Italiaansche gouvernement geene meerdere levendigheid kunnen worden bijgezet dan die sedert eenige dagen heerschende is. De mededeelingen zijn bijna onophoudelijk, en de heer Nigra begeeft zich minstens eenmaal daags naar het ministerie van buitenlandsche zaken. Zijne betrekkingen met het Russische gezantschap zijn mede zeer levendig, en men heeft niet onopgemerkt gelaten, dat sedert eenigen tijd groote intimiteit tusschen beide gezantschappen bestaat.

— Men herinnert zich, dat het uitstapje van Z. Keiz. H. Prins Napoléon naar Zwitserland tot velerlei lezingen aanleiding gegeven heeft. Men komt thans in de politieke salons daarop met aandrang terug, èn omdat men van de eene zijde beweert, dat de Prins op zijn landgoed niet gezien is, èn van den anderen kant, omdat de Zwitsersche dagbladen volstrekt van het verblijf des Prinsen in hun land geene melding hebben gemaakt. Men begint zich dan ook overtuigd te houden, dat de neef des Keizers werkelijk een onderhoud met zijn schoonvader heeft gehad. Lieden, die zeggen goed onderrigt te zijn, voegen er bij, dat Prinses Clotilde, sedert het vertrek van haren echtgenoot, meer depeches dan gewoonlijk ontvangt. In allen gevalle toont zich de Prinses onder de tegenwoordige, zoo ernstige omstandigheden, immers schijnbaar zeer gerust omtrent het lot harer familie en de voltooijing van het nationale werk der eenheid. — In een bijzonderen brief uit Turijn wordt bevestigd, hetgeen zoo even omtrent eene reis van Prins Napoléon in Italië gezegd is. In gemelde stad liep het gerucht, dat hij Zondag *incognito* te Montcalieri was geweest, waarheen de Koning, en later de heer Ratazzi zich mede hadden begeven.

— Bereids is gemeld, dat in de rede, waarmede de hertog de Morny den algemeenen raad van Puy-de-Dôme geopend heeft, over geene staatkunde wordt gesproken. Die rede luidt in haar geheel aldus:

„*Mijne Heeren!*

„Telken jare maak ik er mij, bij de opening der zitting van den algemeenen raad, een genoegen uit, u de staatkunde van het gouvernement des Keizers te ontvouwen. Ik zal mij hiervan ditmaal onthouden. Het bezoek, onlangs door HH. MM. alhier gebragt, heeft in het geheele departement een zoo diepen indruk achtergelaten, dat ik, wanneer ik den schijn aannam dien te willen doen herleven, ik gevaar zou loopen te doen gelooven, dat die indruk verzwakt was. Ik kan u intusschen niet allen hier vereenigd zien, zonder met een enkel woord te gewagen van de onderscheiding, welke ik heb genoten. Het is in uw midden, dat ik die heb ontvangen; het is ten deele aan u, dat ik die verschuldigd ben. Uw vertrouwen heeft voor mij de staatkundige loopbaan geopend, en zoo ik gelukkig genoeg geweest ben eenige diensten aan het land en den Keizer te bewijzen, moet ik daarvoor al mijne erkentenis betuigen aan Auvergne, mijn aangenomen Vaderland. (*Levende toejuichingen*).

„De titel, welke mij verleend is, en meer nog de zoo welwillende en zoo vleijende woorden des Keizers zouden iemand, die meer met zich zelven ingenomen is dan ik dit ooit ben geweest, trotsch kunnen maken. Eerbewijzen hebben steeds bij mij een' geheel tegenovergesteld gevoel opgewekt; zij hebben mij slechts de begeerte ingegeven mij die te doen vergeven, door mij meer bereid te betoonen voor het algemeen belang, naauwlettender in de vervulling mijner pligten jegens mijn land en meer zorgvuldig te maken, om iedere gelegenheid aan te grijpen, ten einde den Keizer mijne gehechtheid en mijn eerbied te bewijzen. (*Zeer levendige blijken van goedkeuring*).

„Het is met leedwezen, dat ik zoo veel over mij zelven tot u spreek, maar zoo ik aan dit onlangs gebeurde niet herinnerde, zou ik vreezen, dat mijn stilzwijgen voor ondankbaarheid werd gehouden.

„De geestdriftvolle ontvangst, door dit departement den Keizer en de Keizerin bereid, is de waardige bekrooning der Napoléontische gevoelens, welke het steeds bezield hebben; maar, men moet ook bekennen, dat het geluk heeft gewild, dat aan het hoofd van het bestuur is geplaatst een man van beproefde ondervinding, van een zacht en vast karakter, met die aangename en eenvoudige vormen, welke een gouvernement doen eerbiedigen en beminnen; en dat aan het hoofd der geestelijkheid een eerbiedwaardige prelaat staat, eeniglijk gehecht aan de pligten van zijn heilig ambt en vreemd aan alle staatkundige driften. Die beide zaken hebben magtig bijgedragen om den uitstekenden geest der bevolkingen van Puy-de-Dôme zuiver en onveranderd te houden. (*Langdurige blijken van goedkeuring.*")

Het slot der rede geldt alleen de herinnering aan twee overleden leden van den raad.

— Men heeft heden geruchten verspreid omtrent de buitengewone spanning in de betrekkingen tusschen de Fransche en Spaansche regeringen en men heeft zelfs gezegd, dat de heer Barrot niet naar Madrid zou terugkeeren, dan nadat de heer Collantes als minister van buitenlandsche zaken in Spanje zou zijn afgetreden. Die geruchten kunnen echter op goede gronden worden tegengesproken. Het gerucht, dat de markies de la Havane zou worden teruggeroepen, is mede van allen grond ontbloot. De nieuwe gezant heeft heden aan het *corps diplomatique* tegenbezoeken gebragt, en zoo hij binnen eenige dagen van hier vertrekt, dan is zulks om slechts eene korte reis te doen.

— De *Presse* deelt als zeker mede, dat Oostenrijk en Spanje eene nota aan ons gouvernement ten aanzien der Romeinsche kwestie hebben ingediend. — Hetzelfde blad berigt, dat het Oostenrijksche gouvernement, met het oog op mogelijke verwikkelingen, ten gevolge van de houding van Garibaldi, 40,000 man onder de wapenen geroepen heeft.

De *France* zegt, dat de Mogendheden, welke diplomatieke betrekkingen met den H. Stoel onderhouden, alle zonder uitzondering, op het voorbeeld van Frankrijk, aan het Romeinsche gouvernement in bewoordingen van sympathie hunne groote afkeuring hebben doen kennen over de demagogische woelingen van Garibaldi.

Als stellig kan worden tegengesproken, dat aan het Italiaansche gouvernement eenige stellige belofte tot ontruiming is gedaan. Het is evenzeer onwaar, dat ons gouvernement aan Koning Victor Emanuel den raad zou hebben gegeven, zich aan het hoofd der troepen te plaatsen.

— De *Patrie* meent te weten, dat het tusschen Frankrijk en het Annamitisch gouvernement gesloten vredes-verdrag niet dan over eenige dagen openbaar zal worden gemaakt. Men wacht tot den volgenden post, welke eene Fransche vertaling van dat stuk moet medebrengen.

De Turcos verlaten Cochin-China, om te Shanghaï ons bezettingsleger te gaan versterken, hetgeen velen verontrust, die niet veel geloof hechten aan de goede trouw van den Keizer Tu-Duc.

Een brief uit Shanghai van 25 Junij deelt een zeer belangrijk feit mede. De Kien-Ouang of hoofd van het oproer, heeft eene proclamatie uitgevaardigd, waarin hij kenbaar maakt, dat de vreemdelingen, die zich van Shanghaï hebben meester gemaakt, zich niet vergenoegen met die stad, in strijd met alle regten, te behouden, maar dat zij zich ook van Nanking, de hoofdstad, meester maken en het Rijk vernietigen willen. Hij eindigt met zijne onderdanen te wapen te roepen en verklaart, dat men den vijand moet voorkomen en hem aanvallen, ten einde hem te beletten zijn voornemen ten uitvoer te leggen. Dit document bewijst, dat de rebellen de voornemens der bondgenooten kennen en weten wat te Shanghaï voorvalt. De proclamatie heeft intusschen weinig indruk gemaakt. De Kien-Ouang ziet, niettegenstaande den titel van Hemelschen Prins, welken hij aanneemt, dagelijks zijn invloed verminderen; hij heeft door zijne levenswijze alle prestige verloren. Hij leeft geheel afgezonderd in zijn paleis, 't welk uitsluitend door vrouwen bewoond wordt; nooit dringt er een man door. De ministers ontvangen de bevelen schriftelijk in eene gouden bus, welke hun eene vrouw door eene tralie aangeeft. Het hoofd der Taipings heeft thans alleen nog gezag onder de bergbewoners van het Zuiden en van nog een paar andere districten, en dit nog wel alleen ten gevolge van de vrees der bevolkingen, welke op de wreedaardigste wijze door de rebellen worden behandeld. Wanneer de bondgenooten zich van Nanking zullen hebben meester gemaakt, zal de magt der Taipings geheel vernietigd zijn.

— Tijdingen uit New-York houden in, dat de president Lincoln bleef volharden in zijn voornemen, om niet alleen inboorlingen, maar ook alle vreemdelingen, die een zeker aantal jaren in de Noordelijke staten gevestigd zijn, in dienst van het Bonds-gouvernement aan te werven. Men zegt zelfs, dat Franschen te vergeefs de tusschenkomst van onzen gezant te Washington hebben ingeroepen, om van die verpligting bevrijd te worden.

Van den 27. De markies de Turgot, onze gezant in Zwitserland, die met verlof afwezig was, is op zijn post teruggekeerd.

— Mgr. Brunoni, Latijnsch Aartsbisschop van Konstantinopel, is alhier aangekomen.

— Aan het telegrafisch bureau op de *place de la Bourse* is heden aangeplakt, dat de particuliere dienst voor de Zuidelijke provinciën van Italië en van Sicilië tot nader bevel geschorst is.

— Men spreekt van de spoedige komst van den hertog van Grammont alhier, en wel om instructiën te ontvangen tot het voorbereiden van onderhandelingen, wegens een met Oostenrijk te sluiten handels-verdrag (?).

— Een aantal dames onderteekent thans een adres aan den Senaat, waarin wordt verzocht, het Legioen van Eer ook aan vrouwen te verleenen. Tot nog toe was dit slechts bij uitzondering aan zusters van barmhartigheid en aan marketentsters geschied.

— De regtbank heeft heden vonnis gewezen in de zaak van den *Courrier du Dimanche.* Daarbij wordt de verkoop van 4 Mei vernietigd, daar de voornaamste bepaling van den verkoop niet is kunnen worden ten uitvoer gelegd, ten gevolge van een anderen wil dan dien van partijen.

— De heer Miot en zes anderen, die in hooger beroep waren gekomen in de zaak der geheime genootschappen, en wier vonnis Maandag door het Hof is bekrachtigd, hebben zich in cassatie voorzien.

— Het *Journal de France* bevat eene depeche, waarin gemeld wordt, dat Garibaldi op Reggio aanrukt en dat hij in eene dagorder aan de vrijwilligers, van 25 dezer, heeft aangekondigd, dat hij binnen eenige dagen met hen te Napels hoopt te zijn.

— Op aanvraag onzer Regering, zal de Keizer van Marocco aan Kaap Spartel, nabij Tanger, waar reeds zoo vele schepen zijn vergaan, een lichttoren doen oprigten. Den 5 Julij is daarvoor de eerste steen gelegd.

— Over New-York zijn tijdingen uit Mexico ontvangen tot 26 Julij. De bevelhebber d'Omant, den 25 te Vera-Cruz aangekomen met instructiën van het gouvernement en den

generaal Forey, wiens adjudant hij is, was onmiddellijk van gemelde plaats naar Orizaba vertrokken, onder geleide van twee compagniën mariniers, onlangs uit Martinique aangekomen. Te Orizaba was de toestand uitnemend.

ITALIE.

De gebeurtenissen in Italië zijn van hoogst gewigtigen aard. Terwijl het Italiaansche gouvernement op fieren toon officieel aan Europa de blokkade der Siciliaansche kusten beteekent, heeft Garibaldi, die door de blokkade te Catania moest opgesloten blijven, het vasteland bereikt. Onwillekeurig vraagt men zich af, waartoe die groote maatregelen met zooveel ophef en zoo nutteloos door het Kabinet van Turijn genomen? Reeds wordt gemeld, dat er op verschillende punten van Calabrië opstanden zijn uitgebroken. Daarbij komt, dat de maatregelen uit Turijn genomen, de zedelijke kracht missen, welke eene dadelijke medewerking van Victor Emanuel daaraan zou geven. Immers wordt thans gemeld, dat de Koning zich niet aan het hoofd zijner troepen zal stellen. Intusschen liep te Parijs het gerucht, dat het Keizerlijke gouvernement aan het Italiaansche ministerie een ultimatum had gezonden, waarbij het gouvernement van Koning Victor Emanuel in het alternatief wordt gesteld, om òf de Garibaldistische beweging op krachtige en spoedige wijze te bedwingen, òf af te wachten, dat Frankrijk zelf in de Beide Siciliën het werk verrigte, waartoe de Italiaansche Monarch niet in staat is. Men gaf te Parijs zelfs de eventualiteiten op, waartoe deze interventie van Frankrijk zou leiden en men zeide, dat het Fransche gouvernement in de eerste plaats voornemens zou zijn, Gaëta te bezetten. Men ging zelfs verder; men zeide, ofschoon er voor alle vorenstaande gissingen nog volstrekt geen officiële grond bestond, dat zoodanige voornemens reeds de gevoeligheid van Engeland hadden opgewekt en dat gouvernement officieel aan het Fransche had doen weten, dat bijaldien een Fransch leger alzoo op willekeurige wijze bezit nam van eene versterkte stad, toebehoorende aan een onafhankelijken Vorst, door de beide natiën erkend en zich op de Napolitaansche kust vestigde, de Engelsche schepen onmiddellijk troepen op Sicilië zouden ontschepen. — Een en ander kan zeker vooralsnog, als tot de geruchten behoorende, worden beschouwd; maar daar de redenering zeer logisch is, geeft dit van zelve stof voor de rondventers van nieuws om eenige hypothesen te bouwen, voor het geval men te Parijs een gevaarlijken weg betrad. Inderdaad zou het van gewigt zijn, aan Grootbrittanje de gelegenheid aan te bieden tot het bezitten van eenige streek, waaraan Engeland bijna nooit een termijn stelt, vooral bijaldien zoodanige bezetting met eenigen schijn van grond kan worden verdedigd. Aan de geruchten van zoodanige interventie, als waarvan bij sommigen te Parijs sprake is, moet dus niet te spoedig geloof worden gehecht.

Men verhaalde te Parijs ook, dat de Keizer in het kamp van Châlons onderscheidene hoofd-officieren nopens de onderneming van Garibaldi zou hebben geraadpleegd, en dat hunne antwoorden nopens het militaire punt van eer veel zou hebben bijgedragen tot de nota, welke men in den *Moniteur* gelezen heeft. Men noemt bepaald den maarschalk Randon, den Hertog van Magenta en graaf Walewski, die zeer op eene verklaring ten gunste van den Paus zouden hebben aangedrongen. Men voegt er bij, dat onderscheidene generaals en andere aanzienlijke personen, die tegenwoordig waren, van hunne sympathie voor de zaak van den H. Vader zouden hebben doen blijken.

ENGELAND.

Londen, 26 *Aug.* De heer Beresford Hope stelt zich voor de conservatieve partij candidaat te Stoke upon Trent. Ook de heer Sergeant Shee heeft zich aangekondigd als aspirant-plaatsvervanger van wijlen den heer Ricardo.

— Heden morgen hadden alhier onderscheidene branden plaats, waarbij voor eenige duizenden werd vernield en een aantal menschenlevens gevaar liepen. De uitgestrektste ramp greep plaats in de groote fabryk van spoorweg-rijtuigen in New-Cross (Deptford), een gebouw van ongeveer 300 voet lang en 40 à 70 voet diep, met twee verdiepingen en omgeven door andere gebouwen. De brandspuiten der spoorweg-maatschappij waren het eerst op de plaats des onheils aanwezig, maar ten gevolge van den ligt brandbaren inhoud der fabryk verspreidden de vlammen zich met ontzettende snelheid en hevigheid. Ofschoon de achtereenvolgens toegesnelde talrijke en krachtige brandspuiten eene verbazende watermassa in de vlammen wierpen, werd toch het geheele gebouw in de asch gelegd. De oorzaak is onbekend. Een tweede groote brand had plaats in de uitgestrekte kousen-fabryk van den heer Liftley, die mede geheel door de vlammen werd vernield. Behalve dezen woedden er van morgen nog zeven andere branden in de hoofdstad.

— Te Brighton is een persoon in hechtenis genomen, tegen wien zwaar vermoeden bestaat van medepligtigheid aan den bekenden diefstal van het banknoten-papier. John Lee, zoo heet de bewuste persoon, werd in bewaring genomen wegens dronkenschap en liederlijk gedrag, en heeft zich uitdrukkingen laten ontvallen, die de politie op het spoor hebben gebragt van deze belangrijke ontdekking. Een van de bezwarendste omstandigheden voor den gevangene is, dat de namen van firma's op de achterzijde der door hem uitgegeven bankoten van £ 5 voorkomende, blijkbaar alle door dezelfde hand zijn geschreven. Twee van de banknoten dragen bovendien hetzelfde nommer.

— De Turijnsche correspondent van den *Times* schrijft van 23 dezer, dat uit Calabrië zeer verontrustende tijdingen zijn ontvangen. „De Garibaldianen in de provincie staan onder de wapenen. Generaal Costa, een van Garibaldi's moedigste partijgangers, marcheerde op Catanzaro en kolonel Nullo rukte op Reggio aan. De prefect van Catanzaro, Plutino, broeder van den afgevaardigde van dien naam en Calabrees van geboorte, heeft zijn ontslag ingediend, verzekerende, dat hij magte was zich tegen de vrijwilligers van Corte te verzetten. Ook de prefect van Cosenza, Guicciardi, heeft zijn post verlaten, uit hoofde van de onmogelijkheid om een ander corps vrijwilligers, dat onder kolonel Bruzzesi in de nabijheid was geland, te kunnen tegenhouden. Vincenzo Sprovreri van Cosenza, door en door Garibaldiaan, van wiens moed ik reeds vroeger heb gewag gemaakt, toen hij de roovers bestreed, staat thans gewapend in Calabrië op de naam van Garibaldi; zijn invloed in de stad en op het platteland is, zegt men, zeer groot.

„Maar er is erger dan dat. Gisteren las ik een brief aan een afgevaardigde alhier geschreven door een van zijne bloedverwanten, een officier, behoorende tot het corps van generaal Mella en gedagteekend Mella 17 Augustus, waarin hij zegt, dat hij zelfs en 16 andere officieren van het regement liever hunnen rang zouden opofferen dan tegen Garibaldi vechten. Verder meldt hij, dat een bataillon Bersaglieri te Palermo is ingescheept, omdat zich sporen van insubordinatie vertoonden; dat generaal Mella in eene depeche, gisteren te Turijn ontvangen, gemeld heeft dat hij Catania heeft verlaten, omdat hij bespeurde, dat meer dan de helft der burgers op het punt was zich vóór Garibaldi te verklaren en dat hij geene poging heeft gedaan om diens binnenkomen in de stad te beletten, wijl hij niet verzekerd was van de trouw zijner troepen. Wanneer deze berigten zich bevestigen, en ik twijfel niet aan hunne naauwkeurigheid, is het kwaad grooter dan de officiële mededeelingen ons willen doen gelooven.

„Men spreekt bij geruchte van het voornemen des Konings om zich in persoon aan het hoofd van zijn leger te stellen. Zeker zou dit beter, misschien het eenige middel zijn, tegenover het toenemend kwaad. Des Konings tegenwoordigheid zou, hoopt men, een einde maken aan alle weifeling van de zijde der soldaten, aan allen afkeer der Zuidelijke onderdanen; Garibaldi zelf zou niet ligt in het veld verschijnen tegenover den Koning, wiens naam hij steeds met zooveel naauwgezetheid in zijn vaandel heeft geschreven."

In een anderen brief leest men: „Gisteren morgen (den 28) zeide de Koning op een toon van verontwaardiging en smart, tot een van mijne vrienden, die hem over eene gewigtige zaak had gesproken; „Ik wenschte liever een arm verloren te hebben dan mij genoodzaakt te zien tot daden van gestrengheid; maar ik moet Italië beschermen tegen buitenlandsche zoowel als tegen binnenlandsche vijanden. Ik blijf de Constitutie getrouw en moet zorgen, dat allen haar getrouw blijven. Regeringloosheid zou Italië spoedig ten gronde rigten. Ik heb alles gedaan om deze gevaren te voorkomen; nu kan ik niet langer aarzelen; zwakheid zou verzaking van de Kroon en de zegepraal der vijanden van Italië zijn."

TELEGRAPHISCHE BERIGTEN.

Marseille, 27 *Aug.* In berigten uit Konstantinopel van 20 dezer wordt het volgende gemeld:

Morgen (21 dezer) wordt de conferentie hervat. Vefik-Effendi, die getuige is geweest van de opgewondenheid der Serviërs en van hunne gezindheid bij het plan eener algemeene wapening, welke, op 80,000 man berekend, tot 130,000 man kon worden opgevoerd, — adviseert tot het aangaan eener transactie. De heer de Moustier heeft bij zijne collega's eene uitvoerige memorie in verzoenenden geest ingediend. De Russische vertegenwoordiger heeft, in vereeniging met dien van Pruissen, het voorstel gedaan tot een wapenstilstand met de Montenegrijnen, waarop Fuad-Pacha heeft geantwoord, dat eene bepaalde uitspraak dienaangaande uitsluitend afhing van Omer-Pacha.

Voorts is uit Cilicië, in klein Azië, berigt ontvangen, dat de Armeniërs aldaar, als represaille voor de nieuwe aanslagen der fanatieke Mahomedaansche partij, een aantal Muzelmannen om het leven hebben gebragt. Er zijn dadelijk eenige corpsen derwaarts opgerukt om de schuldigen te straffen.

Eindelijk wordt nog gemeld, dat de Sultan bij de Italiaansche Prinsen een bezoek heeft afgelegd en dat aan hen dezelfde honneurs werden bewezen als aan den Prins van Wales, tijdens diens verblijf aldaar te lande.

Turijn, 27 *Aug.* De *Monarchia* deelt berigten uit Messina van gisteren mede. Daarin leest men, dat de Mazzinistische partij aldaar pogingen heeft aangewend om eene demonstratie ten gunste van Garibaldi te provoceren, waartoe des nachts in de stad proclamatiën waren aangeplakt. De politie heeft die billetten laten afscheuren en de nationale garde te hulp geroepen, waarop de zamengeschoolde menigte terstond uiteen is gegaan. Admiraal Persano heeft tot den commandant der stad eene aanschrijving gerigt, waarbij hij hem in zeer krachtige bewoordingen last geeft, de troepen in de kazernes geconsigneerd te houden en hem tevens aanmaant, vooral door strenge maatregelen alle wanordelijkheden tegen te gaan.

Voorts wordt in die berigten gezegd, dat Garibaldi op dat oogenblik nog te Melito was en dat hij aldaar 1300 man bij zich had. Een talrijk corps, benevens eenige schepen, waren inmiddels naar Reggio gezonden, met last de rebellen op te sporen en ten krachtigste tegen hen te ageren. Er kruistte bovendien een eskader in de straat van Messina, om hen alle communicatie met Sicilië onmogelijk te maken. Overigens was het op het eiland zelf rustig.

Cialdini begeeft zich naar Calabrië en zal, tijdens zijne afwezigheid, op Sicilië door Brignone worden vervangen.

Tweede depeche. Het officieel orgaan meldt, dat Garibaldi Melito verlaten en zich naar Reggio begeven heeft. De berigten uit het Napelsche luiden bevredigend.

Derde depeche. ('s Avonds laat.) Zoo even is uit Napels berigt ontvangen, dat gisteren de Garibaldianen handgemeen zijn geweest met de Koninklijke troepen, die op verkenning naar Reggio waren afgezonden. Heden heeft er weder een conflict plaats gehad, waarbij 42 manschappen van Garibaldi zijn gevangen genomen. Behalve een majoor Mereghi en andere officieren, zijn bij die gelegenheid een aantal Garibaldianen gekwetst, terwijl van de zijde der troepen slechts drie gewond werden.

De afgevaardigden Mordini en Fabrici, die gisteren te Napels waren aangekomen, zijn heden gearresteerd.

Latere Depeches.

Berlijn, 28 *Aug.* De Regering heeft aan de commissie voor de handelszaken uit het Huis der Afgevaardigden eene vertrouwelijke mededeeling gedaan, betreffende de vóór eenige dagen aan Beijeren gezonden depeche. Zij verwekte algemeen levendige voldoening. De commissie heeft alle tot dusver voorgestelde resolutiën ingetrokken. Op voorstel van den heer Michaëlis is besloten tot de benoeming eener commissie van zeven leden, ten einde onverwijld een votum van vertrouwen te ontwerpen. De zitting is tot dat einde een half uur geschorst.

Kopenhagen, 27 *Aug.* Gisteren is het antwoord van Oostenrijk en Pruissen op de Deensche depeche van 12 Maart aan den minister van buitenlandsche zaken overhandigd. Beide stukken, ofschoon verschillend in vorm en redactie, stemmen echter, wat inhoud en doel betreft, geheel overeen.

Warschau, 27 *Aug.* De Stedehouder heeft heden eene proclamatie uitgevaardigd van nagenoeg den volgenden inhoud: De Regering zal elke poging tot oproer onderdrukken, de welgezinden beschermen. Vertrouwt op mij, wij zullen gezamenlijk het welzijn van Polen bevorderen, en alsdan zal een gelukkig tijdperk zich openen voor uw bemind Vaderland.

Parijs, 27 *Aug*, De dagbladen melden, dat de Keizer heden ten 5 ure alhier zal aankomen met den Hertog van Magenta, die Z. M. naar Biarritz zal vergezellen.

Van den 28. Aan het evolutie-eskader in de Middellandsche Zee is bevel gezonden, zich naar de baai van Napels te begeven.

Het Hof van Lyon heeft vrouw Favre en Chorel tot 12 jaren tuchthuisstraf en Favre tot 5 jaren gevangenis veroordeeld.

Londen, 28 *Aug.* De *Times* zegt, dat Garibaldi het ongeluk van Italië zal berokkenen, omdat hij oorzaak zal zijn, dat de Franschen Napels bezetten en de Oostenrijkers de grenzen overtrekken zullen. — De *Morning-Post* vraagt zich af, of het Italiaansche gouvernement comedie speelt en Garibaldi in de hand werkt? — De *Daily-News* vaart hevig uit tegen Ratazzi, dien hij als het werktuig van Keizer Napoléon beschouwt.

Milaan, 27 *Aug.* Ten gevolge van een artikel in de *Unita Italiana* geplaatst en beleedigend voor het leger, heeft heden een duel plaats gehad tusschen den officier Bessoni, vertegenwoordigende het garnizoen van Milaan en den heer Brusco Onnes, redacteur van het Journaal, die zeer gevaarlijk gewond werd. Een half uur later had er ten gevolge eener hevige polemiek tusschen de *Unita Italiana* en de *Perseveranza* een tweegevecht met het pistool plaats tusschen den heer Quadrio, redacteur van het eerstgenoemde blad en den heer Visconti Venosta, afgevaardigde en schrijver van het artikel in de *Persevaranza*. Geen van beiden werd gewond.

Ragusa, 27 *Aug.* De bevolkingen van Eunovo, Piva, Dolerasack en Schoranzi zijn in opstand gekomen, hebben Kolascin aangetast en den Mudir benevens een groot aantal Turken gedood. Den 15 had een bloedig gevecht nabij de Rjeka plaats gehad, 't welk twee uren geduurd heeft. De Turken, die aanzienlijke verliezen hadden geleden, waren over de rivier Rjeka teruggetrokken. Den 26 trokken de Turken op in de rigting van Coclin en Doberskoselo. De Montenegrijnen, onder bevel van Mirko, volgden hunne bewegingen.

BINNENLAND.

'sGRAVENHAGE, 28 *Aug.*

Z. M. de Koning wordt aanstaanden Maandag van Wiesbaden in deze residentie terugverwacht.

Naar men verneemt, zal H. M. de Koningin zich in de volgende maand naar Stuttgardt begeven.

HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik zijn gisteren avond van Soestdijk in deze residentie aangekomen.

Heden hebben aan het Ministerie van Binnenlandsche Zaken door de commissie voor de Staats-spoorwegen, de aanbestedingen plaats gehad: 1°. ten 12 ure: van het maken van de aardenbaan, de kunstwerken, de ballasting, het leggen van de spoorbaan en eenige verdere werken voor den spoorweg van Arnhem tot Zutphen, tot nabij de onderhanden zijnde spoorwegwerken tusschen Brummen en Zutphen. Daarvoor waren 26 inschrijvingsbilletten ingekomen. Dit werk is afgemijnd door den heer R. I. Holtus te Doornenberg, voor de som van *f* 794,000. En 2°. ten 12½ ure: van het leveren en plaatsen van duc d'alven en leipalen bij de ijzeren kraanbrug over de Markt te Breda in den spoorweg van Breda tot Boxtel. Daarvoor waren vijf inschrijvings-billetten ingekomen. De minste inschrijver was de heer H. van Wijngaarden, te Sliedrecht, voor de som van *f* 1862.

Gisteren avond heeft in de Groote Kerk de WelEerw. heer Ds. Willem Hoevers, nieuw beroepen leeraar en herder bij de Nederduitsche Hervormde gemeente alhier, zijne intreê-predikatie gehouden naar aanleiding van I *Corinthe* III vs. 13*b*. „Want de dag zal het verklaren." Eene overgroote schare had zich in het ruime kerkgebouw vereenigd.

Blijkens eene statistieke opgave, voorkomende in den *Petit Courrier de la Haye*, wegens den vooruitgang van het Gemeente-Badhuis te Scheveningen, telde men bij den aanvang van die inrigting in 1828, slechts 6699 baden in het saisoen; trapsgewijze is dit vermeerderd, zoodat die in de jaren 1858—61 gemiddeld hebben beloopen 22,106; in 1861 zelfs 27,193. Daaronder zijn de binnen- en buitenbaden en douches begrepen. Het toenemend getal van badgasten en bezoekers van het Badhuis als uitspannings-oord heeft doen bedacht worden op eene nieuwe uitbreiding van die inrigting, waaraan sedert 1853 reeds een paar nieuwe vleugels zijn aangebouwd. De uitbreiding van de spoorwegen doen toch een steeds aangroeijend getal van landgenooten en vreemdelingen herwaarts te gemoet zien.

Door de onderofficieren der dienstdoende schutterij dezer Residentie is om prijzen naar de schijf geschoten. De eerste prijs, bestaande in een zilveren sigarenkoker en dito pingelet, werd behaald door den sergeant-majoor M. Hazebroek, van het 2de bat. 3de comp., als de meeste treffers te hebben geschoten. De tweede prijs, een zilveren artillerie-garnituur, door den sergeant F. G. H. Meijer, van de artillerie comp., voor de meeste punten; terwijl de derde prijs, een zilveren pingelet, voor de meeste punten te hebben geschoten, werd behaald door den sergeant majoor P. Smit, van het 2de bat. 1ste comp. De uitreiking der prijzen geschiedde door den luit.-kolonel commandant Jhr. van der Goes, met eene gepaste toespraak, waarin hij deed uitkomen den goeden geest, die bij het corps onderofficieren bestaat, den ijver, die bij de oefeningen in den wapenhandel wordt opgemerkt, alsmede de orde, die steeds daarbij heerscht. Hij vertrouwde, dat zij op het ingeslagen spoor zouden voortgaan.

Heden morgen hield ten huize van den heer Pohl alhier, professor Czermack, uit Praag, die door zijne uitvinding van den *keelspiegel* aan de geneeskundige diagnostiek een uitstekend hulpmiddel heeft geschonken en daarvoor dan ook teregt op geneeskundig gebied eene Europesche vermaardheid heeft erlangd, eene voordragt over dat werktuig. Een aanzienlijk getal civiele en militaire geneeskundigen uit deze residentie waren hierbij tegenwoordig. Na vooraf de physische gronden, waarop zijn instrument berustte, te hebben medegedeeld, ging de hoogleeraar over tot het aantoonen der practische bruikbaarheid er van.

Daartoe vertoonde hij eerst eenen aan eenen standaard bevestigden keelspiegel, die van eenen vlakken nevenspiegel was voorzien, waardoor men in staat was den toestand van zijne eigen keelorganen te beschouwen, terwijl tevens een ander dezelfde werktuigen inspecteerde.

Daarna wees hij zijne toehoorders de manier aan, waarop dit instrument tot herkenning van keel- en strottenhoofdsaandoeningen kon worden gebruikt, waartoe een daarvoor geschikte lijder door een der geneeskundigen was medegebragt. — Eindelijk vertoonde de professor nog eene toepassing van zijnen keelspiegel, waardoor men zeer duidelijk de beide inwendige gehoorbuizen, het achterste gedeelte der neusholte enz. tot in die holten zelve kon zien, en de daar soms aanwezige gebreken ligtelijk herkennen. De genees- en heelkundigen bedankten den hoogleeraar zeer voor zijne heusche welwillendheid, waardoor zij in de gelegenheid waren gesteld, het practische nut te erkennen eener uitvinding, die aan velen hunner nog slechts bij name bekend was.

Heden nacht is eene groote schuit, met turf geladen en gelegen aan de Amsterdamsche Veerkade, door een bekomen lek gezonken.

Door de heeren Mari en Herman ten Kate, kunstschilders te Amsterdam, zijn, als een bewijs hunner hooge belangstelling in het Koloniaal Militair Invalidenhuis op *Bronbeek*, ten behoeve van dat gesticht aangeboden de portretten van Z. M. den Koning en van den Gouverneur-Generaal van Indië, Jan Pieterszoon Koen. Beide portretten, van akademische grootte, zijn behoorlijk belijst en dat van Z. M. met Koninklijke kroon en wapen voorzien.

Ook de heeren L. J. Enthoven en C°. alhier, hebben hun voornemen kenbaar gemaakt, om ten behoeve van gemeld gesticht, een bronzen borstbeeld van Z. M. den Koning te gieten en ten geschenke aan te bieden.

Men schrijft aan de *Arnh. Courant* uit Zwolle:

Nu de bekende kwestie aangaande den tol over het Zwolsche Diep door Z. Exc. den Minister van Binnenl. Zaken tot groot genoegen der binnenschipperij is geregeld, en wel op zoodanige loyale wijze, dat gewis het geheele land er zijne sympathie aan schenkt, begint men, zoo het schijnt, van neutrale zijde, eene nieuwe wending aan de zaak te willen geven.

Vooreerst hebben wij in een dagblad gelezen, dat de tolheffing thans zoo weinig rendeert, dat daardoor de administratiekosten niet meer kunnen gedekt worden. En, indien men dit zegt, willen wij het gaaf weg voor waarheid aannemen. Al de vaartuigen toch van de Smilde, Hoogeveen en Dedemsvaart, met turf geladen — en hun getal is legio — zijn thans vrij van betaling, wat vóór de invoering van het nieuwe tarief niet het geval was. Welke schade daardoor de naamlooze maatschappij lijdt, zal ieder kunnen nagaan, die met de buitengewoon drukke scheepvaart over het Zwolsche diep eenigzins bekend is. Wij gelooven te kunnen opgeven, dat van al de schepen, die vroeger betaalden, thans nog slechts $1/6$ gedeelte dit doen.

Maar is het verder ook niet billijk, dat de maatschappij alléén die schade drage? Naar ons gevoelen zal iedereen dit toestemmen en daarom waren wij niet weinig verbaasd in dat dagblad tevens te lezen, dat zeer spoedig de dag kan aanbreken, dat de tol-heffing geheel gestaakt en de kribwerken aan hun lot moeten overgelaten worden. Wij hebben zelfs hooren beweren, dat het geene verwondering meer kon baren, dat de werken der maatschappij reeds het volgende jaar door het Rijk zouden zijn overgenomen, en meenen van goed ingelichte zijde te hebben vernomen, dat er pogingen worden aangewend om corporatiën te bewegen, in dien zin bij het gouvernement te petitioneren. Welke drijfveeren daarbij in het spel zijn, kunnen wij van verre niet eens gissen; het is, dunkt ons, onmogelijk aan te nemen, dat men in dezen de belangen der aandeelhouders in het oog heeft. Maar wat hiervan ook zij, wij verwachten, dat die pogingen op het gezond verstand dier corporatiën zullen schipbreuk lijden en deze niet zullen durven voorstellen, dat het rijk de eventuele onbeheerde nalatenschap der naamlooze maatschappij aanvaarde. In elk geval is het eene zaak, waarmede wij ons niet kunnen voorstellen, dat eenig bestuur iets te maken heeft. De natie zou overigens, naar ons inzien, met zulk een geschenk ook lang niet gediend zijn. Trouwens, waar zou het einde zijn, wanneer men verlangde, dat het Rijk de werken overnam van maatschappijen, die blijkbaar het doel — hoe loffelijk overigens ook — niet konden bereiken, dat zij zich bij de oprigting hadden voorgesteld? Men zou op die wijze een antecedent in het leven roepen, waarop andere belanghebbenden het regt hadden te wijzen.

Men meldt uit Oldebroek, dd. 26 Augustus: De gemeenteraad alhier had in eene vorige vergadering besloten, de voor den centraal-spoorweg benoodigde en aan de gemeente Oldebroek behoorende gronden kosteloos af te staan, mits zoowel boven het dorp Oldebroek als de buurtschap Wezep, stations, of ten minste halten werden daargesteld, De heeren Vitali Picard en C°. vonden echter bezwaar, die voorwaarde aan te nemen, daar niet door hen, maar door den Minister van Binnenl. Zaken de plaatsen der stations en halten bepaald werden. Om echter geene stremming in de werkzaamheden te brengen, heeft de raad in zijne vergadering van 21 dezer, autorisatie verleend, om behoudens alle regten der gemeente en latere schadevergoeding, de werkzaamheden over de eigendommen der gemeente, ten behoeve van den spoorweg voort te zetten, onder bijvoeging, dat voor het geval aan den wensch van den raad tot vestiging van stations of halten boven het dorp Oldebroek en de buurtschap Wezep mogt worden voldaan, de raad alsnog geneigd blijft, de voor den spoorweg benoodigde gronden, voor zoover de gemeente Oldebroek aangaat, kosteloos af te staan.

Door den algemeenen kerkeraad der Ned. Hervormde gemeente te Leeuwarden is het volgende drietal van predikanten opgemaakt: DD. P. H. Hugenholtz Jr., te Renswoude; B. ter Haar Bz., te Nijmegen, en D. Beekman, te Joure.

Door den kerkeraad der Doopsgezinde gemeente te Zwolle is, ter vervulling der vacature, ontstaan door het vertrek van Ds. T. Kuiper naar Amsterdam, het volgende zestal van predikanten geformeerd, alphabetisch gesteld: DD. Attema te Nijmegen; Feenstra te Dantumawoude; van Gelder te Bolsward; Pekelharing te Middelburg; Schuiling te Oldehoorn (Oude Huis) en Vis te Mensingeweer.

Een verslag van de verwachtingen van den oogst in de provincie Zeeland bevat hoofdzakelijk het volgende:

Ofschoon de berigten omtrent de *tarwe* uit de onderscheidene deelen der provincie niet alle even gunstig zijn, schijnt over het algemeen een meer dan middelmatige oogst te kunnen worden verwacht. De *rogge* belooft een vrij goed, en voor zooveel Zuid-Beveland betreft, zelfs ruim beschot. De *gerst* heeft hier en daar door regen en wind geleden; over het algemeen rekent men echter op eene middelmatige opbrengst. De *haver* is meerendeels goed geslaagd en belooft eene ruime opbrengst. De *paardenboonen* hebben in vele oorden der provincie door de luis geleden. Ofschoon de bruine en witte boonen veel door de koude en het natte weder hebben geleden, vleit men zich echter op vele plaatsen, dat de oogst desniettemin het middelmatige zal bereiken. De *erwten* zijn niet medegevallen. Dit gewas werd almede door ongedierte geteisterd. De opbrengst van het *koolzaad* was, zoowel wat deugd als wigt betreft, op enkele uitzonderingen na, vrij voldoende. Het *vlas* had eene gewenschte gelijkmatige uitkomst. Het weder is voor de *meekrap-cultuur* niet gunstig geweest. De *aardappelen* groeiden over het algemeen zeer goed, doch de bekende ziekte viel op den gewonen tijd weder in, en zal zekerlijk bijdragen om de vrucht in haren groei en wasdom tegen te houden. Naardien evenwel door den vroegtijdigen wasdom de meelzetting reeds vóór het invallen der ziekte was begonnen, mag men de hoop voeden, dat de hoedanigheid, die in het eerst veel te wenschen over liet, zich ten beste zal keeren, en dat men zoowel over de hoedanigheid als over de hoeveelheid zal kunnen tevreden zijn. De *graslanden* hebben meerendeels eene vrij goede hoeveelheid voeder en hooi opgeleverd. Door het ongunstige weder in het begin van den hooitijd heeft veel hooi aanmerkelijk geleden. Over het algemeen zal de hoedanigheid niet goed en de opbrengst niet ruim zijn. Van de *voedergewassen* heeft men de beste verwachtingen en wordt eene ruime opbrengst te gemoet gezien.

Utrecht, 28 *Aug.* Gisteren middag is hier, aan de gevolgen der ongesteldheid, die hem dezer dagen had aangetast, de hoogleeraar Vinke, in den ouderdom van 68 jaar overleden. (*Utr. Court.*)

Nijmegen, 26 *Aug.* Met den oogst der aardappelen is men hier in de omstreken druk bezig; de opbrengst is zeer overvloedig; zij worden in groote hoeveelheden met de stoomboot naar Duitschland vervoerd. De prijzen blijven echter gemiddeld van *f* 1.40 tot *f* 1.60 het mud. Ook de appelen en peren worden voor dezelfde prijzen van de hand gezet, en meestal naar Rotterdam en vervolgens naar Engeland vervoerd.

Hardenberg, 26 *Aug.* De in het voorjaar benoemde commissie voor de voorloopige werkzaamheden tot daarstelling van een afwateringskanaal van uit de Vecht alhier naar de Hooge Graven bij Ommen, heeft zich andermaal tot Z. Exc. den Minister van Binnenl. Zaken gewend, met verzoek, dat van rijkswege iemand moge worden belast met het verrigten der benoodigde waterpassingen, enz.

Zwolle, 26 *Aug.* In de gisteren gehouden zitting van den gemeenteraad is ter sprake gebragt de mogelijke verandering in de spoorwegwet, door den spoorweg niet, zoo als reeds onder het Ministerie van baron van Heemstra was bepaald, langs den IJssel-oever tusschen Deventer en Zwolle, maar met twee zijtakken over Raalte te leggen. Er is besloten, van wege den raad eenige bedenkingen hiertegen ter kennis van den Minister van Binnenlandsche Zaken te brengen.

Groningen, 26 *Aug.* De kiezers te dezer stede kunnen in den laatsten tijd wel gebruik maken van hun kiesregt. Zij zijn thans op nieuw opgeroepen om hunne stem uit te brengen ter benoeming van een lid van den gemeenteraad in plaats van Mr. W. de Sitter, die door het aannemen der benoeming tot lid van ged. staten, heeft opgehouden lid van den raad te zijn.

— Vrijdag zal de 9de comp. van het 3de reg. vesting-artillerie, onder kommando van den kapit. Scherer, van hier naar het kamp bij Waalsdorp vertrekken, ten einde aldaar de practische oefeningen tot den 27sten September bij te wonen.

— Daar zich het mondzeer of de tongblaar op onderscheidene plaatsen in deze provincie bij het rundvee heeft vertoond, hebben ged. staten het raadzaam geacht, de gemeentebesturen uit te noodigen om alles aan te wenden wat de verspreiding dier ziekte kan tegengaan. Eene afzondering van de aangetaste runderen wordt als het meest doeltreffende middel beschouwd. Voorts hebben ged. staten de gemeentebesturen uitgenoodigd om de ingezetenen er mede bekend te maken, dat deze verpligt zijn van het ontstaan der genoemde ziekte kennis te geven aan den burgemeester, en de

aangetaste runderen van anderen afgezonderd te houden, en dat zij bij overtreding zich bloot stellen aan geldboete en gevangenisstraf, ingevolge de bepalingen van artt. 459, 460 en 461 van het wetboek van strafregt.

* **Middelburg**, 27 *Aug.* In den gemeenteraad is ingekomen een antwoord van den gemeenteraad te Amsterdam, waarin genoemde raad verklaart, na overleg met de Kamer van Koophandel aldaar, geen bezwaar te zien in de opheffing van het bestaande beurtveer tusschen hier en Amsterdam, mits aan de beurtschepen eene vaste ligplaats worde aangewezen.

Ook heeft de raad rapport uitgebragt op het verzoek van den directeur van het muzijkfonds der schutterij, uit welk rapport blijkt, dat de raad genegen is eene jaarlijksche bijdrage van *f* 700 toe te staan, en drukt tevens het vertrouwen uit, dat velen door dit voorbeeld zullen aangespoord, aan bedoeld fonds vrijwillig bij te dragen. De bedoelde subsidie wordt verleend met het oog op de extra-uitvoeringen, welke het muzijkcorps gehouden zal zijn nu en dan te geven.

Tilburg, 26 *Aug.* Gisteren morgen is het postpakket voor Turnhout (bevattende brieven voor Turnhout, Herenthals en de Kempische dorpen) door den postbode, die ten vier ure van hier vertrekt, vermist en tot heden nog niet teregt gebragt.

— Men verneemt, dat de alhier bestaande calicot-fabryk van de heeren gebroeders Deen, door eene kapitale fabryk, door stoom gedreven, zal worden vervangen.

— Heden morgen is gevankelijk van hier naar 's Hertogenbosch overgebragt een jongeling van 14 jaren, beschuldigd van aanranding der eerbaarheid.

Aangaande het voorval te Gestel, bij Eindhoven, gisteren door ons medegedeeld, berigt men nog het volgende:

„Zondag avond, na het bepaalde uur van sluiting, kwam in eene herberg te Gestel, de in het naburige Stratum gestationeerde brigadier rijks-veldwachter, die de aanwezigen aanmaande de herberg te verlaten en hunne namen op te geven, omdat zij in overtreding waren met het politiereglement.

„Aan deze aanmaning werd in zoo verre voldaan, dat de gasten de herberg verlieten, doch in plaats van hunne namen op te geven, begonnen zij den rijks-veldwachter uit te jouwen, waarop deze een dier personen vastgreep, die later bleek zekere van Mierlo te zijn, ten einde hem voor een hulp-officier te geleiden; doch daar laatstgenoemde zich gewelddadig tegen den beambte verzette, zag de B. V. zich genoodzaakt van zijn pistool gebruik te maken om den arrestant te bedreigen en in bedwang te houden.

„Maar noch vermaning, noch de vertooning van dat vuurwapen kon den arrestant afschrikken om zich door slaan, stooten en schoppen feitelijk en gewelddadig te blijven verzetten, onder welker worsteling de haan van het pistool werd overgehaald door een knoopsgat van den jas van van Mierlo en door hetzelfde toeval nedersloeg, waardoor het schot afging en een kogel het hoofd van den weêrspannige doorboorde, die eenige oogenblikken daarna den geest gaf."

— Jl. Maandag is uit Loosdrecht naar Italië op reis gegaan de kolonel C. Aug. Vecchi, adjudant en boezemvriend van Garibaldi, na bij zijn terugkeer van de tentoonstelling te Londen, nog weinige dagen alhier te lande te hebben doorgebragt. Ook vóór zijne reis naar Engeland had hij eenigen tijd te Loosdrecht op de buitenplaats van Dr. Hacke van Mijnden vertoefd.

— Hoe goed de Fransche post zich bij de verbeteringen bevindt, die zij sedert 14 jaren door afschaffing en gelijkvormigheid van het porto, door bespoediging van het vervoer der brieven en hunne dagelijksche uitdeeling op iedere plaats en aan afgelegen huizen, door de vermindering van het tarief op verzendingen van geld en de vroeger verboden aanneming van papieren van waarde heeft verkregen, blijkt uit alle cijfers, die de laatste statistiek, hoe onvolkomen zij ook is, mededeelt. In het jaar 1860 bedroeg het aantal brieven 263,500,000 en de opbrengst der porto's 53,479,291 fr., en in het jaar 1861 waren de brieven tot 274,000,000 en de opbrengst tot 55,600,000 fr. vermeerderd, zonder de som van 2,802,327 fr. mede te rekenen, die de afrekening met vreemde posten afwierp. Vroeger waren papieren van waarde (banknooten, wissels, actiën enz.) onbegrijpelijkerwijze van den post geheel uitgesloten; sedert twee jaren worden ze tegen het zeer billijke tarief van 10 centimes voor elke 100 fr. aangenomen en gegarandeerd. Het gevolg was, dat in het laatste jaar 815,468 brieven van dien aard werden aangeteekend, welke papieren van waarde voor bijna 522 millioen bevatten, en waarvoor 524,649 fr. extra-port werd betaald. Er zijn van deze brieven slechts 30 verloren gegaan, welke den post tot eene schadevergoeding van 6,153 fr. genoodzaakt hebben, wat bij de opbrengst van het vervoer van de aangeteekende brieven, maar inzonderheid bij de groote zekerheid, die het den afzender geeft, en het kleinere risico, hetwelk men loopt, dat het post-personeel brieven zal onderscheppen, bijna niet in aanmerking kan komen. Eene andere verbetering, welke de Fransche post eerst in het loopende jaar heeft ingevoerd, is eene nieuwe vermindering van het tarief voor de uitbetalingen van geld, waarmede hij zich in het binnenland belast. In het jaar 1847 nam hij daarvoor 5 pct., en de ontvangst bedroeg 794,890 fr.; het tarief werd op 2 pct. gesteld en de opbrengst steeg in het jaar 1859 tot 1,829,235 fr.; in het jaar 1860 bedroeg de ontvangst 120,000 fr., terwijl de nieuwe vergunning om banknooten te verzekeren met de uitbetalingen door den post concurreerde, zoodat de post zijne uitbetalingen tot 1 pct. verminderd heeft; en het valt bijna niet te betwijfelen, dat deze nieuwe vermindering zoowel voor hem als voor het verkeer voordeelig zal zijn. Het totaal bedrag der opbrengst van den post over 1861 is nog niet bekend, maar te rekenen naar sommige gegevens, moet ze ongeveer 67 millioen beloopen, waarvan 42 voor de kosten en 25 als zuivere winst kunnen beschouwd worden. Het blijkt uit dit alles duidelijk, dat de Fransche post jaarlijks vorderingen maakt, en dat zijn toestand vergelijkender wijze goed is. Maar ook de oppervlakkigste vergelijking met den Engelschen post toont terstond aan, hoe ver hij nog bij dezen achterstaat. Er zijn in het jaar 1861 door den Engelschen post 593 mill. brieven verzonden. en er komen op de bevolking van Engeland per hoofd 24, in Schotland 18, in Ierland 6 brieven, terwijl in Frankrijk nog slechts ruim 7 brieven per hoofd komen. En toch kwamen in Engeland vóór de hervorming van het postwezen, jaarlijks slechts 3 brieven per hoofd, terwijl in Frankrijk, eveneens vóór de hervorming, bijna 4 per hoofd kwamen. Zoover is dit dus achtergebleven, en de oorzaak is zeer eenvoudig. De briefschrijver vordert van den post: zekerheid, spoed en lagen prijs. De veiligheid is in beide landen tamelijk dezelfde, uitgezonderd dat de politieke politie zich in Frankrijk daarin mengt. De spoed is iets grooter in Engeland, maar toch niet zooveel dat het een aanmerkelijk onderscheid uitmaakt. Maar de prijs van het porto is in Frankrijk, bij minder gewigt, het dubbele, en van daar het verschil in het aantal brieven. De dringendste behoefte van het schrijvend publiek, en hierop wordt het minste gelet, is het porto der brieven, terwijl de posten geene voldoende waarde op den lagen prijs stellen, gedeeltelijk omdat zij eene menigte andere zorgen en moeiten hebben, waarvan het publiek weinig weet, maar die hun meer ter harte gaan, gedeeltelijk omdat zij gewoon zijn het postwezen meer als bron der finantiën voor den Staat te beschouwen. Maar dit is niet de voornaamste reden. Zonder twijfel zal gewoonlijk bij eene aanzienlijke vermindering van het porto in den beginne zich eene lage opbrengst van den post vertoonen. Toen men in Engeland het porto van gemiddeld 9 pence op 1 penny verminderde, was de zuivere opbrengst van den post de helft; maar sedert is het aantal brieven achtvoudig vermeerderd, het bruto-bedrag is grooter dan het ooit is geweest, en de netto-opbrengst heeft bijna hare oorspronkelijke hoogte weder bereikt. Engeland heeft gedurende den tijd der post-hervorming aan de vermeerdering van het verkeer een niet onbeduidend offer gebragt; maar dit is eens voor altoos geschied, en het zal ten allen tijde voordeel oogsten, en dit neemt dagelijks toe, want de vermeerdering der brieven in 1861 bedroeg 29 mill. Ook was het offer waarschijnlijk veel meer in schijn dan werkelijk, want wie zal het betwijfelen, dat het meerdere maatschappelijke verkeer, dat uit de veelvuldige correspondentie voortvloeide, de finantiën aan indirecte belastingen rijkelijk de oogenblikkelijke vermindering bij den post vergoedde? Frankrijk heeft op kleinere schaal dezelfde ondervinding opgedaan; het heeft bij zijne hervorming het porto van gemiddeld 9 op 4 teruggebragt. De opbrengst daalde in het eerste jaar 25 pct., maar klom in zeer weinige jaren niet slechts tot de oude hoogte, maar tot 10 millioen fr. jaarlijks meer (thans 55 mill. tegen 45 in 1847). Het heeft dus eigenlijk geen offer gebragt, maar zonder twijfel is ook het verkeer veel minder toegenomen dan in Engeland, want het aantal brieven is niet veel boven het dubbele gestegen. (*Arnh. Ct.*)

— Een tiental jaren geleden, kwam in een gering koffijhuis van de voorstad St. Germain te Parijs een persoon, wiens gelaat kommer teekende. Hij was mager en bleek, zijne kleederen waren gesleten, maar zindelijk; hij had echter eene aangeboren deftigheid en boezemde eerbied in. Hij vroeg een kop melk en een broodje. Na dit genuttigd te hebben, verwijderde hij zich langzaam als vreezende, dat men hem om betaling zou vragen. De koffijhuishoudster door medelijden bewogen, beval den bediende hem ongemoeid te laten vertrekken. Den volgenden dag verscheen de vreemdeling weder en zoo gedurende twee maanden kwam hij dagelijks, gebruikte hetzelfde en ging heen zonder dat men betaling vroeg. Na dien tijd kwam hij niet terug. De koffijhuishoudster, die een zeker gevoel van deelneming voor hem had opgevat, maakte zich aanvankelijk omtrent hem ongerust, maar van lieverde vergat zij het gebeurde. Eene maand ongeveer geleden, wordt die dame bij een notaris ontboden, die haar mededeelt, dat haar bij testament 60,000 fr. zijn vermaakt. De goede vrouw stond verbaasd. Om haar het raadsel op te lossen, las de notaris haar de volgende bepaling uit het testament voor: Ik legateer 60,000 fr. aan de weduwe ***, eigenares van een koffijhuis, staande ...., om haar mijnen dank te betuigen voor hare edelmoedigheid, toen zij mij gedurende twee maanden ontbijt heeft gegeven, zonder daarvoor betaling te eischen, waaraan ik toen onmogelijk zou hebben kunnen voldoen. Ik was toen zeer ongelukkig. Sedert is mij het geluk gunstiger geweest en is het billijk, dat ik het kapitaal en den interest betaal van die zestig ontbijten, waaraan ik het leven te danken heb.

— In een gesticht te Londen, verhaalt de *Spectator*, bevindt zich een krankzinnige, die steeds somber voor zich uitkijkt en meestal met de teekenen van bitter verdriet stil in een hoek van een venster gedoken zit. Somtijds springt hij op en barst los in een wild gemompel, waarvan het woord *vlaskatoen* alleen verstaanbaar is.

De ongelukkige heet Claussen en is een Deen, die eene zeer wetenschappelijke vorming genoten heeft en van der jeugd af zich vooral op de practische chemie toegelegd heeft.

Na langdurige studie kwam hij tot het resultaat, dat de vezelen van het vlas bij eene goede behandeling in alle opzigten de voorkeur boven het katoen verdienen.

Zijne proefnemingen werden in Denemarken hoog gewaardeerd. De Koning benoemde hem tot ridder, doch bij die eer bleef het. Hij ging daarop naar Frankrijk en huwde aldaar eene Fransche vrouw, werd aan het Hof voorgesteld, en met de orde van het Legioen van Eer begiftigd, doch kreeg overigens niets meer dan beloften. De ridder Claussen zond nu naar de wereld-tentoonstelling te Londen in 1851 uiterst fraaije uit vlas geweven stoffen. Hij verrukte ieder kenner door zijne uitvinding, waarvan hij overigens geen geheim maakte. De Engelsche fabrykanten waren verbaasd over zijn werk, doch toen hij zijne medewerking tot het oprigten van eene fabryk daartoe aanbood, wezen ook zij dit aanbod af.

De fabrykanten van Lancashire zeiden: „waartoe zullen wij met vlas beginnen, daar wij katoen te over hebben, en wij zouden daarenboven onze machines moeten veranderen." Al beweerde ook Claussen — en 't was alsof hij de toekomst voorspelde, — dat men niet te veel op den voortdurenden toevoer van katoen moest vertrouwen en het beter was op Europesche producten te steunen, hij predikte in de woestijn; men hielp hem niet. Eindelijk ging hij naar Amerika. Hoe het daar met hem gegaan is, weet men niet. Op een zekeren dag kwam iemand, men zeide, dat het zijn compagnon was, met hem in Engeland terug en plaatste hem in het krankzinnigen-gesticht te Camberwell, onder Londen. Nu er zoo groote nood in Lancashire heerscht, wekt deze geschiedenis in Engeland veel opspraak.

— Te Keulen is de vermaarde schilderij van Rubens: „*de Heilige Familie met Elizabeth en den jongen Johannes*," door de stad Keulen voor eene som van 7000 th. (*f* 12,600) ten behoeve van het stedelijk museum aangekocht. Het bekende stuk was uit de nalatenschap van de oud-Keulsche familie Jabach in bezit van wijlen den heer Meijer gekomen, wiens belangrijk kabinet van schilderijen dezer dagen verkocht werd.

— In de rijtuig-fabryk van de heeren Diek en Kirschten te Offenbach, houdt men zich bezig met de vervaardiging van eene stoommachine van zoo kleinen omvang, dat zij geene grootere ruimte inneemt dan de helft van den bok van een rijtuig. Reeds is met het beste gevolg eene proefneming met deze machine geschied om een zwaar rijtuig daardoor in beweging te brengen. Overigens is zij zoo ligt, dat zij zeer gemakkelijk vervoerd en overal, waar stoomkracht vereischt wordt, aangewend kan worden.

Millingen.

27 *Augustus* 1862.

Gaarne had ik u gisteren nog een brief geschreven, ten einde dezen in uw nommer van Donderdag op te nemen, en toen ik mij nedergezet had en werkelijk bezig was om een relaas van onze verrigtingen te stellen, daar ging de post voorbij. Ik wierp pen en papier weg en begaf mij naar een vriend, om wat met hem te keuvelen, want ik had nu toch ruim den tijd om mijn' brief te schrijven, daar bij gebrek aan spoor of telegraaf, de verzending en aankomst van den post in de legerplaats slechts tweemaal daags geschiedt. Later zal dit beter gaan, als de „sissende salamander" zich ook over de heide van Millingen een weg langs de tweebaan heeft weten te vinden. Of daartoe het vooruitzigt bestaat? .... Ja, het vooruitzigt daartoe bestaat wel, en wat wij hopen is, dat het niet enkel daarbij blijven zal, maar tot werkelijkheid zal overgaan. Immers heeft de heer van Oudshoorn, die vroeger concessie heeft gevraagd voor eene spoorweglijn van Amsterdam over Hilversum naar Nijkerk, thans vergunning gevraagd voor eene lijn van Nijkerk, langs Millingen, Apeldoorn en Voorst naar Zutphen. Bovendien heeft de gemeenteraad van Apeldoorn zich reeds vroeger tot den Koning geadresseerd, met verzoek, dat zoodanige lijn moge tot stand komen, en heeft Z. M. dit adres welwillend uit handen van den burgemeester aangenomen en HD. krachtdadige ondersteuning daaraan toegezegd. Dat zal prettig wezen, als eenmaal die lijn bestaat. Dan zullen wij nog meer bezoek krijgen dan thans, en ofschoon het nu vaak druk is van de vele gasten en vreemdelingen, zullen wij dan toch moeten zeggen: het was toen niet te vergelijken bij nu. En welk een voordeel zal dit opleveren? Wat wij nu noodig hebben, moeten wij per as van Amersfoort of Apeldoorn, menigmaal van Deventer of Arnhem laten halen; maar dan vliegt de waggon, door de locomotief getrokken langs de baan en in eenige uren hebben wij hier, waarop wij thans dagen wachten. Gelukkige tijd, die aanstaande is! Heerlijke dageraad, die een schoonen morgen voorspelt! De morgen! ach, wanneer?

Doch ik zou u melden, wat wij gisteren verrigt hebben. Des morgens ten 8 ure stonden onze troepen reeds tusschen de tenten geschaard om uit te rukken en verlieten weldra de legerplaats, om zich naar Staveren te begeven. Staveren is — tusschen twee haakjes — een landgoed, gelegen aan den grindweg naar Harderwijk en toebehoorende aan den heer Kempe, die het bewoont en tevens eigenaar is van de bouwhoeve *het Hof*, waarover ik u vroeger schreef. Gij moet u echter niet verbeelden, dat wij het huis van dit landgoed zouden attaqueren of zijne bewoners door ons kanon- en geweervuur verontrusten; neen, onze aanval zou het bosch gelden, dat achter het huis gelegen is, terwijl de heide daarom heen en in de nabijheid ons tot geïmproviseerde legerplaats zou verstrekken. Staveren heeft eene uitgestrektheid van meer dan 900 bunders en biedt dus ruimte genoeg om ons te ontvangen en onze manoeuvres uit te voeren.

Dat was het doel van onzen togt. Het was een togt van ongeveer 5/4 uur, doch die telden wij bij het schoone weder niet zwaar.

Frisch, ganze Kompagnie! mit lautem Sing und Sang!
Bei froher Liederklang wird nie der Weg zu lang.

Het was evenwel niet de „laute Sing und Sang" der „ganzen Kompagnie", die ons den weg verkortte en veraangenaamde, maar de toonen uit de instrumenten onzer muzijk-corpsen, die vrolijk over de heide klonken en op de maat dier toonen ging het:

Streng im Takt, rein fest angepackt!
Rasch voran, Mann an Mann, unsre frohe Bahn.

Toen wij de heide van Staveren bereikt hadden, was spoedig door iedere divisie de stelling ingenomen, en werd de attaque met vlugheid bewerkstelligd en met juistheid uitgevoerd. Verscheidene keeren werd de voorhoede teruggeslagen en door het centrum vervangen, terwijl de achterhoede menigmaal door het bosch trok, om den vijand in den rug aan te vallen. Deze manoeuvre is de grootste, die wij tot heden hebben uitgevoerd, want aan elk der manschappen van de infanterie waren tien patronen uitgereikt, en die alle hebben wij den vermeenden vijand toegezonden.

Intusschen hebben wij het veld behouden en zijn met roem (?) overdekt naar de legerplaats teruggetrokken. Hoe zonderling dit moge klinken, dat de overwinnaar zich terugtrekt, — toch gebeurde dit op gisteren, en ik kan u verzekeren, dat allen verlangden naar de tenten, waar niet zoo zeer

Sang und Lieb' und Freude,

maar een goed maal en eene aangename rust ons wachtten.

Boven schreef ik met een enkel woord, dat het weder schoon was. Het is, alsof moeder natuur de laatste dagen van ons verblijf in het kamp wil veraangenamen. Zij is ons bijzonder genadig en al zijn de ochtenden reeds herfstachtig, zoodat zij zelfs koel mogen heeten — toch is het veel gewenschter de dagvorstin uit hare slaapkamer te zien treden, omgeven door een stralenkrans, dan begroet te worden door eene stortvlaag van natuurtranen of den ademtogt, die snerpend over de heide vliegt.

Heden hebben wij spiegelgevecht in de nabijheid van het kamp. Tot morgen dus.

BURGERLIJKE STAND.

28 *Augustus.*

BEVALLEN: J. J. C. van Reijn, geb. Jut, d. — J. Allan, geb. Kellar, d. — C. S. F. van Voorthuijsen, geb. Baumgarten, d. — A. E. Witters, geb. Rill, z. — G. M. der Kinderen, geb. Mess, d. — J. C. Lecluse, geb. van der Spek, d. — A. den Heijer, geb. Vrolijk, d. — G. Huguenin, geb. Zuiderwijk, z. — E. Tiggelaar, wed. van H. A. Rijken, z. — E. M. Coenen, geb. Trijssenaar, z. — P. F. Waardeloo, geb. van Ooijen, z. — H. W. M. van Deventer, geb. Kames, z.

OVERLEDEN: H. J. van der Haak, z., 3 m. — J. T. P. Verburgh, d., 5 m. — J. I. Friese, z., 3 w. — A. W. C. Gorissen, d., 2 m. — A. S. Koenen, geb. Kalvoes, 67 j. — A. J. Breurkes, z., 4 m. — J. J. Lobrech, wed. van F. W. Hennemann, genaamd Stracke, 70 j. — A. Tuit, echtg. van A. Taal, 32 j. — G. H. Hussem, z., 4 j. — C. L. Haket, wed. van W. van Starrenburg, 43 j.

KANTONGEREGT.

'S GRAVENHAGE, 28 Augustus 1862.

Bij vonnissen van heden zijn:

1°. C. G., wegens het, als bestuurder van één voor een rijtuig gespannen paard, zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders van 's Gravenhage, aldaar elders dan op de van hunnentwege aangewezen veerplaatsen te hebben geveerd. Veroordeeld tot eene geldboete van *f* 3 of subsidiaire gevangenisstraf van één dag.

2°. W. v. R., wegens het, als bestuurder van één voor een rijtuig gespannen paard, zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders van 's Gravenhage, aldaar op twee verschillende dagen elders dan op de van hunnentwege aangewezen veerplaatsen te hebben geveerd, veroordeeld tot twee geldboeten, ieder van *f* 3 of subs. gevangenisstraf van één dag.

3°. J. B. v. M., wegens het, als bestuurder van één voor een rijtuig gespannen paard, met het rijtuig langs de straat te 's Gravenhage harder te hebben gereden dan op een matigen draf, veroordeeld tot eene geldboete van *f* 3 invorderbaar bij lijfsdwang.

4°. A. R., wegens het als bestuurder eener door drie honden getrokken kar, met die kar te 's Gravenhage te hebben gereden, zonder de honden aan een sterk touw of riem of aan eenen ketting vast te houden, veroordeeld tot eene geldboete van *f* 1 of subs. gevangenisstraf van één dag.

5°. J. C. C. D., wegens het werpen van steenen in eene gracht der Gemeente 's Gravenhage, veroordeeld tot eene geldboete van *f* 1 of subsidiaire gevangenisstraf van één dag.

6°. P. D., wegens het te 's Gravenhage inladen van vuilnis in eene schuit, niet voor eene straat, poort, slop of onbebouwd erf, veroordeeld tot geldboete van *f* 1 of subsidiaire gevangenisstraf van één dag.

7°. P. H., en P. D., wegens dezelfde overtreding, tweemalen gepleegd, veroordeeld ieder tot twee geldboeten, ieder van *f* 1 of subs. gevangenisstraf van één dag voor ieder.

8°. R. B. en P. H., wegens dezelfde overtreding, veroordeeld ieder tot geldboete van *f* 1 of subs. gevangenisstraf van één dag.

9°. R. B., P. H. en P. D., wegens dezelfde overtreding, driemalen begaan, veroordeeld ieder tot drie geldboeten, ieder van *f* 1 of subs. gevangenisstraf van één dag voor ieder.

10°. J. S., J. d. G. en F. d. R., wegens dezelfde overtreding, veroordeeld ieder tot eene geldboete van *f* 1 of subs. gevangenisstraf van één dag voor ieder.

RIVIERBERIGTEN.

WATERHOOGTE TE:

Keulen,	28	Augustus	7 voet 1 duim rijnl.
Maastricht,	28	„	0.25 el boven nul.
Vreeswijk,	27	„	1.78 el + A. P.
Gorinchem,	27	„	h. w. 1.40 el + A. P.
			l. w. 1.11 el + A. P.
Brielle,	27	„	h. w. 0.83 el + A. P.
			l. w. 0.49 el — A. P.

248ste STAATS-LOTERIJ. — Vijfde Klasse.

VIJFTIENDE LIJST.

No. 157, 3612 en 4813, ieder *f* 1000;
No. 2425, 10139 en 18234, ieder *f* 400;
No. 4652, 9495, 12432 en 17395, ieder *f* 200;
No. 688, 5728, 6622, 7034, 8524, 10013, 10462, 11057 en 11433, ieder *f* 100.

De hieronder volgende nommers ieder *f* 70.

85	2598	5154	8043	11211	13461	15714	17534
165	2601	5250	8091	11355	13782	15719	17584
166	2731	5284	8286	11422	13825	15720	17593
193	2773	5420	8314	11465	13937	15733	17725
210	2904	5427	8333	11484	13977	15952	17731
392	2961	5747	8403	11619	14028	15992	17769
459	3101	5991	8532	11624	14046	15997	17779
515	3201	6134	8831	11724	14067	16005	17842
530	3315	6209	8866	11761	14105	16096	17893
568	3392	6386	8940	11802	14116	16188	17912
578	3505	6409	9330	11806	14476	16210	17957
632	3602	6443	9347	11885	14578	16224	18046
690	3616	6644	9411	11932	14582	16234	18070
691	3669	6658	9437	11933	14644	16305	18194
749	3685	6903	9488	11934	14734	16566	18354
758	3754	6975	9514	11962	14886	16745	18358
805	3763	7036	9589	12149	14901	16809	18442
937	3846	7130	9673	12159	15109	16825	18503
1133	3946	7205	9677	12289	15207	16881	18552
1265	3970	7281	9686	12423	15256	16898	18591
1430	4114	7282	9702	12460	15364	16902	19014
1546	4404	7285	9769	12480	15365	16960	19086
1570	4423	7422	9782	12497	15366	16972	19455
1628	4455	7514	9907	12700	15469	16976	19507
1875	4483	7562	10152	12723	15479	17024	19531
1949	4525	7613	10358	12860	15489	17045	19617
1956	4556	7638	10615	12912	15503	17089	19622
2008	4596	7681	10724	12962	15575	17251	19704
2103	4793	7734	10776	13155	15590	17253	19796
2252	4906	7764	10923	13174	15605	17272	19818
2320	4919	7869	10963	13220	15648	17406	19881
2545	5001	7943	11187	13278	15686	17467	19907
2577	5008						

MARKT- EN HANDELSBERIGTEN.

Schiedam, 28 *Aug.* Rogge, 148/2 p. Libau *f* 228 cont.; 148/2 p. dito *f* 227 6/w.; 143/2 p. Coursche *f* 228 6/w.; 143/2 p. R. Poolsche *f* 220 3/m.
Gerst, 127/2 p. Coursche *f* 193 6/w.
Moutwijn, *f* 14.— } per Ned. vat,
Jenever, *f* 19.50 } zonder fust en belasting.
Amsterdamsche Proef *f* 20.75.
Spoeling *f* 0.30 de ketel.

Londen, ***Heden***, 28 ***Augustus.***

Het stoomschip *Bohemian* is van New-York aangekomen, met berigten van den 16 dezer. Agio op goud 15¼. — Wissel Londen 127. — Katoen Middling 47, flaauw. — Illinois 62, stil. — Tarwe gevraagd voor uitvoer. — Meel stil.

Het stoomschip *Shannon* is van de West-Indiën aangekomen met 1,308,108 dollars.

Binnenlandsche Beursberigten.

AMSTERDAM, 28 Augustus.

				Slot-koersen van Gisteren.	Slot-koersen van Heden.
Nederl.	Werk. Schuld.	2½	pt.	64¼	64¼
	„ „	3	„	76 9/16	76½
	„ „	4	„	99¾	99¾
	O. I. Leening. .	4	„	99¼	99¼
	Amort. Syndic.	3½	„	93 3/16	93 3/16
	Handelmaats .	4	„	135½	135
Spanje.	Obligatiën. . .	2	„	44¼	44
	Idem Binnenl.	3	„	48¼	48
	Amort. Schuld.	—	„	18 11/16	18 9/16
	Coup. Certif. .	—	„	9 7/16	—
Portugal	Oblig. 1853 . .	3	„	45 7/16	45
	„ 1856/59	3	„	44⅞	44½
Rusland.	Hope & C°. 1798	5	„	101⅞	101¾
	„ 1828/29	5	„	101	100⅞
	Stiegl. 5de Ser.	5	„	81⅝	81¼
	„ 6de „	5	„	89½	89 7/16
	Hope 1840. . .	4	„	—	74⅛
	„ 1860. . .	4½	„	88⅞	88¾
	Spoor. aand. vf.	—	„	190¾	190
Pruissen.	Leening 1859.	5	„	104	—
Oostenr.	Oblig. Metall.	5	„	50¼	49 5/16
	„ „	2½	„	25¾	25¼
	„ „ Zil.	5	„	73⅜	72¾
	„ „ Nat.	5	„	59⅛	58 3/16
	Weener B. Act.	—	„	707	695
	„ Aand. 1854	4	„	208¾	206
	„ „ 1860	—	„	415½	409
	„ „ 1858	—	„	—	118
Venez.	Oblig	3	„	—	—
	„	1½	„	12 5/16	—
Grenada.	„	4¼	„	—	—
	„	1	„	5⅜	5¼
Mexico.	„	3	„	—	27⅞
Ecuador.	„	1	„	—	17
Illinois.	„	7	„	79½	78⅞
Griekenl.	„ 1824/25.	5	„	7⅝	—

Rusland 3 pCt. 1860 57⅝. Nieuwe Russen 89⅝.
Markt zeer flaauw met verkoopers, vooral in Oostenrijksche.

Prijzen der Coupons.

Metall. Coup. .	*f* 22.35	Belgische	*f* 55¾
Dito Nationale.	„ 28.65	Pruissische . . .	„ 34½
Div. Eng. per £.	„ 11.70	Hamb. Russen.	„ —
3 pct. Eng. Russen per £.. .	„ 11.70	Russen Z.R. . .	„ 33¾
Fransche	„ 55⅝	Poolsche Fl. . .	„ 26⅝
		Poolsche Roeb.	„ —

Buitenlandsche Beursberigten.

Londen, ***Heden***, 28 ***Aug.***

3 pct.	Consols. . .	93⅛	3 pct.	Spanje . .	54¼
3 „	Mexico . . .	29⅛	2 „	id . .	44⅛
4½ „	Peru. . . .	—		Coup. Certific.	9¼
4½ „	id. dollars .	—		Amortisable .	18¼
1 „	Grenada. . .	—	4½ „	Russen . .	90½
4¼ „	Nieuwe id. .	—	5 „	id. . .	97
3 „	Venezuela. .	27	2½ „	Holland . .	—
Nieuwe	id. . .	25¼	4 „	id. . .	—
1 „	id. . .	12	Illinois Shares	. .	—
3 „	Portugal . .	46	Illinois 7 pct. Bonds	.	—

Antwerpen, ***Heden***, **28** ***Aug.***

4½ pct.	België . .	99½	3 pct. Binnenl. Sp. .	47⅜
Oostenr.	Cred. Actiën.	414	2 „ Spanje . .	43⅝
5 pct.	Metalliek. .	52⅛	Credit Guillon . .	—
„	Nationalen. .	61½	Rott. Antw. Spoorw.	—

Mohammed-Saïd.

Mohammed-Saïd werd in 1822 geboren; hij is de vierde zoon van Mohammed-Ali en het kind van eene der wettige vrouwen van dezen. Deze dame was eene Circassische schoone, die welligt naar geest en karakter verre boven de meeste Oostersche vrouwen stond, want zij wijdde zich geheel en al aan de eerste leiding van haar eenig kind. Zijn vader, die zijne nieuwe dynastie door de *persoonlijke werkzaamheid*

harer prinsen wilde steunen, droeg zorg de opvoeding van Mohammed-Saïd voor de Staatsdienst in te rigten. Nadat hij hem alles had laten leeren wat hij van de Mohammedaansche wet- en godgeleerden leeren kon, na hem alle regelen en oefeningen te hebben laten betrachten, die door de Turksche gebruiken worden voorgeschreven, vertrouwde hij zijne verdere opleiding aan Koenig-Bey of Matthieu Auguste Koenig, een Franschman, die sinds vele jaren als leeraar in de Fransche letterkunde en wetenschappen aan het collegie van Djiliad Abad, te Caïro gevestigd was. Deze onderwijzer maakte den prins, die toenmaals 12 jaren telde, gemeenzaam met de Fransche taal en de geschiedenis van Europa, zoowel als met de wis- en natuurkundige wetenschappen, in 't bijzonder voor zoo ver betreft hare toepassing op de krijgskunst. De jongman, die veel vatbaarheid voor al deze studiën aan den dag legde, verlangde weldra echter eene meer bedrijvige bezigheid. Zijn vader, die opgelet had, dat de toenmaals regerende Koning van Engeland, Willem IV, begonnen was met als adelborst bij de Engelsche marine te dienen, deed Mohammed-Saïd in de dienst treden. Aan boord der Egyptische fregatten in de haven van Alexandrië, op de kruisers in den Archipel en langs de kusten van Syrië deed hij dezelfde dienst als zijne kameraden, droeg dezelfde uniform en was aan dezelfde tucht onderworpen. Mohammed-Saïd had nog geen twintig jaren bereikt, toen de gebeurtenissen van 1840 in Syrië voorvielen. Men weet, dat in dien tijd Mohammed-Ali werd ontheven van de heerschappij over Syrië en Arabië, waartegen hem het erfelijk Onder-Koningschap over Egypte voor hem en zijne zonen werd verzekerd.

Ibrahim, zijn eerste vermoedelijke erfgenaam, nam gedurende de ziekte van Mohammed-Ali het regentschap slechts eenige maanden waar; hij stierf in 1848, terwijl Mohammed-Ali tot in 1849 bleef voortkwijnen.

Zijn regtstreeksche opvolger was nu Abbas, de zoon van Ibrahim. Maar Abbas-Pacha hing diamanten halsbanden om den nek zijner geliefkoosde honden en vernietigde onbarmhartig alle nuttige stichtingen, door zijn grootvader gegrondvest. De katoenfabryken werden verlaten en de werktuigen daarvan werden op een zolder te Boulaq als oud roest weggeworpen. Men liet het kanaal van Mahmoudié vervallen en te loor gaan door het zand en slik, dat zich daarin opstapelde; men zag af van het voortzetten der groote werken tot den aanleg van dammen en van sluizen aan het hoofd der Delta, ten einde de Nijl-overstroomingen een geregelden loop te geven; de scholen door Mohammed-Ali opgerigt, werden gesloten en de leerlingen uit elkander gedreven. Ja, er was nog meer; het viel zelfs moeijelijk dezen Vorst te weêrhouden van zijn plan om de schepen van zijne eigen vloot te vernielen. Gedurende al dien tijd waren de boeren zonder genade overgeleverd aan de wreedheid en de knevelarijen van eene bende verdorven ambtenaren. Geene slaven, geen vee zelfs, hadden ooit onmenschelijker bejegening verduurd dan die arme fellahs, wanneer de nazir of ontvanger der belastingen tot een dier ellendige dorpen kwam, uit hutten van klei gebouwd, met een overmatigen eisch, dien de bewoners uit alle hunne hulpbronnen te zamen niet konden bevredigen; dan werden de hoofden dier dorpen vaak duizende mijlen verre van hunne haardsteden heengesleept, uren lang mishandeld en vervolgens gekneveld om zonder voedsel onder eene brandende zon weg te kwijnen.

Eindelijk brak het oogenblik aan, waarop door den dood van Abbas-Pacha in 1854, het Onder-Koningschap overging op Mohammed-Saïd, in zijne hoedanigheid van oudsten nog levenden zoon van Mohammed-Ali. Van dezen Vorst was het bekend, dat hij de hervormingen zeer toegedaan was; zijne troonsbestijging werd zeer gevreesd door de dweepzieke en met het oude ingenomen partij, en meer nog welligt door hen, die onder de vorige regering grooten invloed bij het hof bezeten hadden. Zijn vastbesloten optreden hield evenwel de weêrbarstigen te Caïro in ontzag, die in de eerste dagen onder den grijzen Kiaiah-Elfi-Bey, eene dreigende houding hadden aangenomen. De nieuwe Onder-Koning begaf zich onmiddellijk naar Konstantinopel om bij gelegenheid van zijne verheffing, den Sultan, zijn opper-leenheer, hulde te brengen. Hij werd door de Turksche ministers op de allergunstigste wijze ontvangen.

In deze oogenblikken brak juist de oorlog met Rusland uit en de Egyptische schepen hadden een deel uitgemaakt van het escader, dat zich zoo moedig te Sinope had verweerd en daar vernield werd. Mohammed-Saïd keerde zoo snel mogelijk naar zijne Staten terug, ten einde een gewapend contingent van 30,000 man uit te rusten en af te zenden, dat in de Krim groote diensten bewees.

De intendance en de hospitalen werden onder zijn persoonlijk opzigt geregeld. Ten gevolge der waardeerbare medewerking der Egyptenaren voor Sebastopol en bij de verdediging der Donau-vestingen, mogten de strijdkrachten van den Onder-Koning, die krachtens de overeenkomst van 1841, op 18,000 man waren beperkt, nu tot 30,000 gebragt worden; maar in tijd van vrede houdt hij niet meer dan de helft van dat getal onder de wapenen. Dit is een zuiver inlandsch leger, want de Onder-Koning heeft de geheele woeste bende van Arnauten, door Abbas-Pacha in het land gebragt, teruggezonden.

Toen Saïd-Pacha de regering aanvaardde, was er eene droevige verwarring in 's lands geldmiddelen; het tekort door onïnbare belastingen van vele dorpen was ontzaggelijk. Hij gaf daarvan vrijdom tot op een bedrag van 80,000,000 piasters of ongeveer het zesde deel van zijn geheel inkomen op dit tijdstip. Daarenboven veranderde hij de *in natura* betaalde heffing in eene daaraan geëvenredigde belasting in geld en stond een jaar uitstel toe, uit aanmerking der schaarschheid van gemunt geld. Deze gunst, die door eene stipte zuinigheid in de openbare uitgaven werd mogelijk gemaakt, was niet te vergeefs. Egypte vloeit thans over van geld en de belastingen worden geregeld betaald. Bij de conscriptie, zoowel als bij het inzamelen der lands inkomsten, zijn de lasten thans persoonlijk. De burger is er persoonlijk aansprakelijk voor. Men gebruikt geene hoofden of sheiks meer als tusschenpersonen om eene zekere som van elk dorp af te persen. Een der eerste grondbeginselen door den Onder-Koning in de organieke hervormingen der administratie aangenomen, was dan ook het volk te bevrijden van de willekeurige magt der kleine plaatselijke beambten en het in dadelijke betrekking tot 's lands regering te brengen. Hij verzuimde ook niet, den grondslag van het centraal bestuur zelve te verbeteren, en met onbetwijfelbare opregtheid waarborgen tegen de uitsporigheden der dwingelandij te stellen. Er werd een staatsraad bijeengeroepen om te beraadslagen over alle belangrijke verordeningen, alvorens die aan den Vorst ter onderteekening zouden worden voorgelegd, en de kracht der beslissingen van dien raad is gebleken uit de verwerping van eenige voordragten, door het Kabinet des Onder-Konings aangeboden. De staats-ministers zijn verantwoordelijk, en de rekeningen van het budget worden zorgvuldig nagegaan. Zoodoende is er eene schrede gedaan naar den constitutionelen regeringsvorm, voor zoo ver dat strookt met den absolutistischen vorm en de afwezigheid van eene vertegenwoordiging.

Eene volslagen vrijheid van godsdienst is onder de regering van Mohammed-Saïd toegestaan, hoewel deze in zijne leefwijze en zijn geloof een vrij wat beter Muzelman is dan Abbas-Pacha, die, zegt men, de gewoonte had zich te beroemen, dat hij een leerling van Voltaire was. Onlangs is een Christen tot minister van den Soudan verheven, en het jongste kind van den Onder-Koning is aan de zorgen eener Engelsche min toevertrouwd. Natuurlijk handhaaft het volks-onderwijs, voor zoo ver de bescherming van het gouvernement betreft, het geloof van den Koran. Dit onderwijs wordt bestuurd door eenen raad, die de lagere scholen bijstaat en leiding geeft, alwaar vrijelijk het Arabisch lezen en schrijven zoowel als de rekenkunde worden onderwezen. In de scholen van den tweeden rang leert men Turksch, aardrijkskunde, geschiedenis, wiskunde en teekenen. De raad heeft ook het toezigt op de collegien, alwaar men eene wetenschappelijke opleiding krijgt; alwaar werktuigkunde, landmeten, krijgskunst, Europesche talen en muzijk worden onderwezen. Er bestond in Egypte sinds lange jaren eene geneeskundige school en de lessen worden er tegenwoordig veel bijgewoond. Het plan, door Mohammed-Ali ontworpen, en dat hierin bestond om een zeker aantal jongelieden naar de hoogescholen van Frankrijk, Duitschland en Engeland te zenden, ten einde daar hoogere studiën te volgen, is door de tegenwoordige regering met blijkbaar gunstigen uitslag voortgezet.

Zoodanig is de beschavende en waarlijk vrijgevige staatkunde van dezen Egyptischen Vorst. Hij heeft de belofte van Mohammed-Ali, de afschaffing der slavernij, vervuld.

Met een klein legertje, dat veel bruikbaarder is geworden, sinds men spoorwegen, electrische telegrafen en op den Nijl eene flottille van stoomvaartuigen bezit, heeft hij zeer spoedig de strooptogten beteugeld van de Bedouïnen, die ronddwalen in de woestijnen, welke het bebouwde land omzoomen. Egypte is thans een Rijk, alwaar het leven en de eigendom veel meer verzekerd zijn dan in sommige streken van Italië.

De landbouw, waarvoor de bodem, het klimaat en de wonderbare stroom van Egypte zoo magtige hulpbronnen opleveren, is het voorwerp van de meest levendige zorg des Onder-Konings geweest. Zijn jongste broeder, Halim-Pacha, bezit machines om het koren te maaijen en te dorschen; hij heeft zelfs een stoomploeg, terwijl de zuiverings-machines voor het katoen en de suikermolens de kostbaarste voortbrengselen zijner gronden verwerken. Van de pogingen des Onder-Konings om de verschillende takken van manufactuurarbeid te verbeteren, getuigen de bewonderenswaardige proeven, die men kan vinden in de Egyptische zaal der wereld-tentoonstelling, alwaar de fraaiste en sterkste zijden, katoenen en wollen stoffen uit de weverijen van Caïro; fraai aardenwerk, messenmakers- en zadelmakerswerk, borduursels en juweelen zijn vereenigd, buiten en behalve eene collectie karabijnen, vervaardigd door den beroemden Minié, die als directeur van het Egyptische arsenaal aan de dienst van den Vorst is verbonden. De tentoonstelling van de voorwerpen uit het museum van oudheden van den Onder-Koning te Caïro levert ons ook een treffend bewijs, hoezeer hij verheven is boven de domme en femelende vooroordeelen der overige Mohamedanen, die in het algemeen, zij het uit onbeschaafdheid of uit bijgeloof, liever de overblijfselen der vroegere beschaving vernietigen.

Meer dan één Engelsch tourist, zoo als de *Times* dat nog onlangs opmerkte bij gelegenheid der ontvangst van den Prins van Wales in Egypte, — was in de gelegenheid, de edele gastvrijheid van den Onder-Koning te leeren kennen, en vooral bij de hevige worsteling in Indië bleek zijne sympathie voor Engeland uit zijne hoofsche bewijzen van belangstelling voor de Engelsche officieren.

Saïd-Pacha keert thans van zijne Europesche reize terug naar zijnen met dadelen overschaduwden Nijlstroom, maar hij draagt de gevoelens van eerbied, van bewondering van alle Europesche volkeren mede, en aller opregte wensch geeft zich lucht, dat zijn leven nimmer in gevaar moge worden gebragt door de duisterlingen, die zich eenmaal tegen zijne troons-beklimming hebben verzet.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:
J. P. VAN DER SLOOTEN
en
J. H. DE JAGER.
's GRAVENHAGE, 27 Augustus 1862.

Getrouwd:
Dr. A. J. OORT,
Ber. Pred. te HEUKELOM,
en
G. W. FANGMAN.
LEIDEN, 27 Augustus 1862.

Te PADANG beviel den 3 Junij jl. bijzonder voorspoedig van eene *DOCHTER*, C. DOORMAN—VAN THIEL.

Bevallen van *TWEE ZONEN*, Vrouwe A. E. H. J. WEVE—DUIJS.
ALPHEN, 26 Augustus 1862.

Voorspoedig bevallen van eene *DOCHTER*, Vrouwe G. M. MESS, geliefde Echtgenoote van
F. L. DER KINDEREN.
's GRAVENHAGE, 27 Augustus 1862.
Eenige kennisgeving.

Voorspoedig bevallen van eene *DOCHTER*, C. S. F. VAN VOORTHUYSEN, geb. BAUMGARTEN.
's GRAVENHAGE, 27 Augustus 1862.

Voor de belangstelling, bij hun voltrokken Huwelijk ondervonden, betuigen de ondergeteekenden, bij deze, ook namens hunne betrekkingen, hunnen welmeenenden dank.
J. G. N. VAN DEN BERGH,
E. A. M. VAN DEN BERGH—HEYLAERTS.

Voor de bewijzen van belangstelling, ondervonden bij de bevalling mijner Echtgenoote, betuig ik mijnen dank.
's GRAVENHAGE, 28 Augustus 1862.
L. A. J. KROON.

Voor de blijken van belangstelling, ondervonden bij de bevalling mijner Echtgenoote, betuig ik, langs dezen weg, mijnen opregten dank.
's GRAVENHAGE, 28 Augustus 1862.
F. W. PAUWELS.

Aan allen, die van hunne deelneming bij het smartelijk verlies mijner geliefde Echtgenoote CORNELIA VAN DER MEIJ, op zoo velerlei wijze hebben doen blijken, betuigt de ondergeteekende, ook namens zijne Kinderen, zijnen welmeenenden dank.
's GRAVENHAGE, 28 Augustus 1862.
J. DONA.

De PROVINCIALE COMMISSIE van **Geneeskundig Onderzoek** en **Toevoorzigt** in **Zuidholland**, residerende te 's GRAVENHAGE, zal ***DINGSDAG, den 2 September*** eerstk. vergadering houden, en des namiddags ten **6** ure openbaar examen afnemen.
Namens de Commissie voornoemd,
W. HUYGENS WZN., *Secretaris.*

Tweede Verificatie.

Aan de Schuldeischers in het Faillissement van ***WILLEM KEIZER***, Winkelier te Wassenaar, wordt bekend gemaakt, dat de **tweede bijeenkomst** van HH. Crediteuren, ter ***verificatie*** hunner schuldvorderingen, voor zoover zulks nog niet is geschied, bepaald is op *Woensdag* 17 *September* 1862, des voormiddags ten *elf* ure, ter Raadkamer van de Arrondissements-Regtbank alhier.
's GRAVENHAGE, 27 Augustus 1862.
Mr. B. L. RASCH,
Curator.

INDISCHE TELEGRAAF-MAATSCHAPPIJ.

Als onze Officiële Agenten voor de *Nederlanden* zijn benoemd de Heeren:

G. P. ITTMANN & ZOON,

Commissionairs-Expediteurs te Rotterdam,

aan wie men zich adresseren kan voor **dóórzending** der **TELEGR. DÉPÊCHES van** en **naar *INDIE***, Informatiën enz.

Voor de Directie:
London, 16 Augustus 1862.
CH. PEEL, *Secretaris.*

Te Rotterdam
liggen in LADING,
voor *PASSAGIERS* en *GOEDEREN*,
naar
BATAVIA:
Het Campagne Fregatschip
Minister Pahud,
Kapt. T. KIEVIT. *Vertrekt* 30 *Augustus.*

Naar BATAVIA en SAMARANG:
Het Camp. Fregatschip
OUDERKERK aan den AMSTEL,
Kapt. K. J. SWART. *Vertrekt* 15 *September.*
Deze Schepen zijn uitmuntend ingerigt voor PASSAGIERS, voeren Geëxamineerde Doctors en Melkgevende Koeijen.
Adres: ten Kantore van *Wm. RUYS & ZONEN.*

Une DEMOISELLE, examinée d'après la nouvelle loi et de la R. P., enseignant le Holl., le Franç., l'Anglais et les ouvrages de main, désire se placer dans une famille respectable en qualité de **GOUVERNANTE EXTERNE.** — s'Adresser sous les initiales Y Z, chez le Libraire *J. Andriessen Jr.*, Hofstraat, No. 10.

Eene JUFVROUW van de R. C. godsdienst, tusschen de 30 en 40 jaar, van goede getuigen voorzien, zag zich gaarne zoo spoedig mogelijk hier of elders geplaatst als **KAMENIER,** of ter **verzorging** van **jonge kinderen.**
Brieven *franco*, onder letters M B, aan 't bureau van dit *Dagblad.*

Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Veiling te Amsterdam,

op WOENSDAG den 17 SEPTEMBER 1862,
VAN ONGEVEER:

				liggende te
248,000	Balen	**Java Koffij**,		*Amsterdam.*
5,000	„	**Padang**	„	*Amsterdam.*
142,600	„	**Java**	„	*Rotterdam.*
11,600	„	**Padang**	„	*Rotterdam.*
21,300	„	**Java**	„	*Middelburg.*
35,400	„	**dito**	„	*Dordrecht.*
36,700	„	**dito**	„	*Schiedam.*

De Directie geeft de verzekering, dat zij voor hare eerste op den gebruikelijken tijd in het voorjaar van 1863 te houden Veiling, geene andere JAVA en PADANG KOFFIJ dan de bovengenoemde hoeveelheid aan de markt zal brengen, met uitzondering van *beschadigde Koffij*, waarvan de verkoop noodzakelijk zal worden geacht.
De **Monsters** zullen *Maandag den* 25 *Augustus e. k.* verkrijgbaar zijn.
AMSTERDAM, 12 Augustus 1862.

Nederlandsche Handel-Maatschappij.

INDIGO- EN COCHENILLE-
Veilingen te Rotterdam,
op WOENSDAG 1 *OCTOBER* 1862.
979/2 & /4 kisten **Java-Indigo.**
58 „ **Java-Cochenille.**

Te Amsterdam,
op VRIJDAG 3 *OCTOBER* 1862,
957/2 & /4 kisten **Java-Indigo.**
165 „ **Java-Cochenille,**
met voorbehoud, deze hoeveelheden, bij tijdige aankomst, te vermeerderen met *p. m.* 330 picols **Java-Indigo.**
De Directie geeft de verzekering, dat zij, vóór hare gewone voorjaars-veilingen van 1863, geene andere Java-Indigo en Cochenille aan de markt zal brengen.
AMSTERDAM, 28 Augustus 1862.

De ondergeteekende zich alhier gevestigd hebbende als **Mr. SMID, SLOTEN-** en **KAGCHELMAKER,** beveelt zich als zoodanig zijnen geëerden Stadgenooten aan.
's GRAVENHAGE, 27 Augustus 1862.
P. A. SCHROOT,
SMIDSWATER.

Met half of ultimo September eerstk. wordt te 's Gravenhage, in een stil huisgezin, als **MEID ALLEEN**, gevraagd eene geschikte DIENSTBODE, P. G., tusschen de 25 en 35 jaren oud, van goede getuigen voorzien, die een burgerpot koken, huiswerk verrigten, benevens strijken en naaijen kan; ***f* 60** huur. Schriftelijke opgaven *franco*, onder de letters S V, bij den Boekverkooper *A. H. Bakhuijzen*, te 's Gravenhage.

Door vertrek naar elders TE HUUR, om met *primo November* aanstaande te aanvaarden: een **HUIS**, op de Heerengracht alhier, bevattende acht kamers, kabinetten, dienstbodenkamers en verdere gemakken.
Te bevragen: onder letter J, bij den Boekhandelaar *M. M. Couvée*, Lange Poten.

KING & Co., Zijde-Handelaars, etc.

REGENTSTREET LONDEN en BOOMPJES 108 ROTTERDAM.

De Nieuwe NAJAARS- en WINTERJAPONNEN, SHAWLS, MANTELS, INDISCHE UITRUSTINGEN en TROUW-KLEEDINGEN, FAMILIE-ROUW, LINNEN voor Huisselijk gebruik, etc. etc.

STALEN

worden *vrachtvrij* naar ***Holland, Java*** en alle andere ***Overzeesche Bezittingen*** verzonden.

Nieuwe Najaars Fantaisie Zijden.

	De geheele Japon.
Geruite Zijde, nieuwe kleuren	*f* 12.60
Gestr., geruite en effen Zijde, nieuwe kleuren	„ 15.—
Geglaceerde geruite Poult de Soie	„ 18.—
Nieuwe Zijde in gothieke en dimé patronen	„ 21.—
Nieuwe geruite en gestreepte Gros de Suez (Koordzijde)	„ 23.70
Glacé Poult de Soie in alle nieuwe kleur.	„ 25.20
Effen Gros de Suez (Koordzijde) in de nieuwe kleuren: Bleu d'Egypte, Pervanche, Chamois, gris Russe et Cuir	„ 30.30

	De geheele Japon.
Gebrocheerde, geruite Gros d'Egypte	*f* 32.40
Nieuwe gebrocheerde Moiré Antique	„ 33.—
Gebrocheerde Poult de Soie	„ 37.80
Rijke effen en gekleurde Poult de Soie, in alle nieuwe kleuren	„ 37.80
Rijke gebrocheerde Moiré Antique	„ 50.40
Rijke eff. Moiré Antique, nieuwe kleuren	„ 54.—
Rijke Brocatelle Zijde	„ 63.—
Witte en licht gekleurde Zijde voor avond- en trouwjaponnen, van *f* 21 tot	„ 60.—
Spitalfields en Lyonsche Fluweel Zijde in alle kleuren, per yard van *f* 3.30 tot	„ 7.20

Nieuwe Zwarte Zijden.

	De geheele Japon.
Zwarte Glacé Zijde	*f* 13.50
Zwarte Gros de Naples	„ 15.—
Zwarte Glacé Poult de Soie	„ 18.—
Zwarte Dobbeltjes	„ 21.—
Zwarte Gros de Suez (Koordzijde)	„ 22.50
Zwart Satijn gestreept Gros de Suez	„ 27.—

	De geheele Japon.
Zwart gebrocheerd Moiré Antique	*f* 30.—
Zwarte Venetiaansche en Rouw-Zijde	„ 31.50
Zwart Brocard Poult de Soie	„ 33.—
Zwart effen Moiré Antique	„ 37.80
Zwart Brocatelle Zijde, rijkste kwaliteit	„ 50.40
Halve Rouw-Zijde . . van *f* 15 tot	„ 37.80

Nieuw Fabrikaat voor Najaars- en Winter-Japonnen.

Geruite en gestr. Linsey Rokken *f* 2.40 ieder.
Aberdeen Wincey Rokken „ 3.30 „

	De geheele Japon.
Batiste foulards	*f* 3.90
Schotsch Linsey	„ 4.20
Gestreepte en geruite Tweeds	„ 4.80
Wol Foulard	„ 5.10
Effen Russel Koord	„ 5.70
Schotsch Tartan droguets	„ 6.30
Zwart en gekleurd Alpacca	„ 6.30
Chiné en Jaspee Reps	„ 7.50

	De geheele Japon.
Fijne Fransche Merinos (geheel wol)	*f* 8.10
Gestreepte en geruite Chiné Reps	„ 9.30
Echte Aberdeen Winceys	„ 9.90
Gebrocheerde Zijde Reps	„ 10.50
Mozaik Zijde Reps	„ 11.10
Nieuw knickerbocker Winceys	„ 11.10
Norwich Popeline	„ 15.—
Gebrocheerde Zijde Reps	„ 12.60
Echt Iersch Popelina	„ 25.50

Stalen worden op *franco* aanvrage naar alle gedeelten van *Holland* verzonden.

ADRES:
aan KING & Co., Boompjes, Wijk 1, 108, *Rotterdam;*
of aan KING & Co., Regentstreet, *Londen.*

NB. Dames, in *Holland* woonachtig, schriftelijk om **Stalen** verzoekende, zullen eene ruime keuze der nieuwste en naar den laatsten smaak gefabriceerde Stoffen ontvangen om uit te zoeken, en zullen van 15 tot 30 pCt. op hunne Najaar- en Winter-inkoopen besparen.
Alle orders voor Goederen van Dames aan **KING & Co.** onbekend, zullen van Remises of van Adressen te *Rotterdam* of *Londen* bekend, vergezeld moeten zijn.

In een Burger-gezin wordt, met November a. s., GEVRAAGD EENE
DIENSTBODE,
bekwaam voor het Huiswerk en het Koken op de KAGCHEL.
Adres: Plaats, No 29, 's Gravenhage.

ROB BOYVEAU LAFFECTEUR,

voor de **spoedige** en **algeheele genezing**, zonder aanwending van Kwik, van: Huidziekten, Daauwworm, Keel- of Kliergezwellen, Jicht en Syphilische Rhumatismus, Vloeden, Zweren en verouderde en nieuwe geheime Ziekten, of die aan andere geneeswijzen weêrstand bieden.
De Flesch draagt de Handteekening van Doctor ***Giraudeau de St. Gervais***, en wordt bij HH. Apothekers in Holland, België en Frankrijk verkocht.
Voor 's GRAVENHAGE bij
J. M. van RENESSE.

Schouwburgen, Concerten, enz.

Théâtre Royal Français de la Haye.

Samedi 30 *Août* 1862.
Spectacle demandé.
Irrévocablement Dernière Représentation de:
LA DAME AUX CAMÉLIAS,
Pièce en 5 actes, de M. *Alexandre Dumas Fils.*
On commencera à 8 *heures.*

Hôtel Wijkerbrug,

bij VOORBURG en 's GRAVENHAGE,
op ZONDAG 31 AUGUSTUS 1862,
ter gelegenheid der KERMIS,
Groot Schitterend
KUNST-VUURWERK,
vervaardigd door den Heer
P. L. VAN DER BRUGH.
HARMONIE en STRIJKMUZIJK
EN
BAL.

Te 's Gravenhage, bij
P. E. van Staden en Zoon,
Drukkers en Uitgevers van het *Dagblad*.
OUDE MOLSTRAAT No. 41.

Hoofd-Agent te Amsterdam,
M. SCHOONEVELD en ZOON.

„ De omstandigheden bieden daartoe de gelegenheid, immers gedeeltelijk, aan.

„ Burgemeester en Wethouders hebben namelijk besloten, naar aanleiding van het Raadsbesluit van 15 Julij 1862 (zie *Bijblad* blz. 136, XXIV), aan de Algemeene Armenvergadering de gelden uit te keeren, die bij gelegenheid van huwelijken van den 9 September 1859 (zie *Bijblad* blz. 129, IV, van 1860) tot den 15 Julij 1862 op het Raadhuis ten behoeve van de Algemeene Armen zijn ingezameld en eene som van nagenoeg *f* 2750 bedragen.

„ Vermeerdert men deze som met het bedrag, dat gedurende de overige maanden van het jaar 1862 nog uit dien hoofde zal ontvangen worden, dan zal zij hoogstwaarschijnlijk een cijfer bereiken, waarvan het gedeelte dat, volgens den bij de Algemeene Armenvergadering geldenden maatstaf van verdeeling, aan het Roomsch-Katholyk Parochiaal Armbestuur moet worden uitgekeerd, ruim *f* 900 beloopen zal.

„ Men zou nu aan dat Armbestuur kunnen toestaan, vooreerst om door toevoeging van een nieuwen post van ontvang: „ aandeel in de inkomsten der Algemeene Armenvergadering voortgesproten uit de inzameling van gelden op het Raadhuis bij gelegenheid van huwelijken van 9 Sept. 1859 tot 31 Dec. 1862 *f* 900 " aan zijne begrooting voor 1862, deze ontvangst onder dien post op zijne rekening over dat dienstjaar te verantwoorden, en ten tweede om op gemelde begrooting een nieuwen post te brengen: „ batig saldo der rekening over 1861," en dezen uit te trekken tot zoodanig bedrag als dat batig saldo zal bereiken, nadat de beide hierboven bedoelde overschreden posten tot beneden of op het daarvoor bij de begrooting bepaalde *maximum* zullen zijn teruggebragt.

§ 9. Naar aanleiding van bovenstaande beschouwingen, heeft het Burgerlijk Armbestuur de eer den Raad in overweging te geven te besluiten, om onder terugzending der ingediende rekening over 1861, met overlegging van een uittreksel van het tegenwoordige rapport, te kennen te geven aan:

1°. het Roomsch-Katholyk Parochiaal Armbestuur, dat die rekening, zoo als zij is liggende, niet kan worden goedgekeurd, tenzij de daarop voorkomende posten, waarvoor uitgaven boven de begrooting zijn gedaan, worden teruggebragt tot beneden of op het daarvoor bij de begrooting toegestane *maximum*, doch dat de Raad geneigd is, voor ditmaal en zonder eenige gevolgtrekking voor de toekomst, de moeijelijkheden, die daaruit zouden kunnen voortvloeijen, uit den weg te helpen ruimen, in voege als bij § 8 hierboven is aangewezen;

2°. het Nederlandsch Israëlitisch Armbestuur, dat die rekening niet kan worden goedgekeurd, zoo als zij is liggende, tenzij de post van uitgaaf volgn. 15: „ belegging van gelden *f* 579.25, " geheel vervalle en het batig saldo op *f* 600.24 worde vastgesteld;

3°. het Nederduitsch Hervormd Armbestuur te Scheveningen, dat die rekening, zoo als zij is liggende, niet kan worden goedgekeurd, tenzij de daarop voorkomende posten, waarvoor uitgaven boven de begrooting zijn gedaan, worden teruggebragt tot beneden of op het daarvoor bij de begrooting toegestane *maximum*, doch dat de Raad geneigd is, voor ditmaal en zonder eenige gevolgtrekking voor de toekomst, de moeijelijkheden die daaruit zouden kunnen voortvloeijen uit den weg te helpen ruimen, in voege als bij § 8 hierboven is aangewezen."

'S GRAVENHAGE, 22 Augustus 1862.

Het Burgerlijk Armbestuur voornoemd:
H. COLLOT D'ESCURY, *Voorzitter.*
W. J. BOLDERMAN, *Secretaris.*

Wordt ter lezing nedergelegd.

VI. Is ingekomen het volgende rapport van het Burgerlijk Armbestuur, van den 29 Augustus 1862:

„ Het Burgerlijk Armbestuur van 's Gravenhage heeft de eer, ten aanzien der in zijne handen gestelde rekening der Armeninrigting over 1861, het volgende te rapporteren:

„ Deze rekening is met de meeste naauwkeurigheid opgemaakt; zij is gejustificeerd door eene Memorie van Toelichting en Tabellen van Ontvangst en Uitgaaf, die de onderdeelen meer in bijzonderheden doen kennen, terwijl alle posten van uitgaaf door quitantien behoorlijk gedekt zijn, en ook nog eene Tabel van schuldvorderingen is overgelegd.

„ Alle posten van uitgaaf zijn gebleven beneden de raming; de ontvangsten hebben de begrooting tot een vrij aanzienlijk bedrag overtroffen.

„ De werkelijke ontvangsten hebben bedragen . . .	*f* 74,310.70½
„ De werkelijke uitgaven.	- 53,740.22
„ Zoodat de rekening sluit met een batig saldo van .	*f* 20,570.48½

„ Dewijl op de begrooting zoowel de ontvangsten als de uitgaven waren geraamd op *f* 59,124.14½, blijkt dat de ontvangsten die hebben overtroffen met *f* 15,186.56, en de uitgaven daar beneden zijn gebleven met eene som van *f* 5383.92½.

„ Blijkens de rekening, hebben in 1861 de ontvangsten bestaan uit:

1°. Batig saldo van het voorgaande jaar	*f* 29,137.21
2°. Geïnde verhalen van voorgaande jaren	- 3,293.48
3°. Renten van inschrijvingen op het Grootboek . .	- 837.50
4°. Verschillende inkomsten, als:	
a. gewone collecten	- 3,106.29
b. teruggave der waarde van kleederen bij voorschot verstrekt	- 798.60
c. opbrengst van het werk.	- 19,202.98
d. korting van verloren vlas en gebruik van werktuigen	- 403.08½
e. verkoop van spijskaarten	- 10,036.56
5°. Subsidie der Gemeente	- 7.500.00
	f 74,310.70½

De uitgaven zijn geweest:

1°. Onderhoud en herstel van gebouwen	*f* 607.98½
2°. Kosten van brandverzekering	- 67.50
3°. Kosten op het innen van renten.	*f* 9.90
4°. Schrijf- en drukbehoeften	- 211.72½
5°. Vuur en licht	- 1076.24
6°. Jaarwedden van de geëmploijeerden	- 2700.00
7°. Uitgaven van verschillenden aard, waaronder begrepen zijn: kosten van onderwijs *f* 630; aankoop van vlas *f* 11,841.11; kosten van werktuigen *f* 7607.79; werkloonen aan de werklieden en particulieren *f* 19,849.05½; aankoop van ingrediënten voor de soepkokerij *f* 8175.88½ enz.	- 49,066.87
8°. Onvoorziene uitgaven	*Nihil.*
	f 53,740.22

„ Daar dus de rekening en verantwoording der Armeninrigting over 1861 in volkomene orde is bevonden, en geene redenen tot aanmerking heeft opgeleverd, meent het Burgerlijk Armbestuur den Gemeenteraad te moeten voorstellen, die rekening met zijne goedkeuring te bekrachtigen."

'S GRAVENHAGE, den 29 Augustus 1862.

Het Burgerlijk Armbestuur voornoemd,
H. COLLOT D'ESCURY, *Voorzitter.*
W. J. BOLDERMAN, *Secretaris.*

Wordt ter lezing nedergelegd.

VII. Is ingekomen een voorstel van Burgemeester en Wethouders, strekkende om aan den heer *J. W. Arnold*, aan wien bij Raadsbesluit van 20 Mei 1862, 26 strekkende ellen grond ter weerszijden van zijn Hôtel in de *Javastraat* op de voorwaarden, vastgesteld den 22 Januarij 1861, werden afgestaan, bovendien aldaar nog twee strekkende ellen grond aan elke zijde, tegen vastgestelden prijs te verkoopen.

Dit voorstel wordt zonder discussie of hoofdelijke stemming *goedgekeurd.*

VIII. Is ingekomen het volgende rapport van Burgemeester en Wethouders:

„ Het voorstel tot afschaffing van de Gemeentebelasting op den *turf*, in de Raadsvergadering van den 1 Julij 1862 gedaan en den 15 daaraanvolgende in handen van Burgemeester en Wethouders gesteld, ten einde een schriftelijk praeadvys daaromtrent uit te brengen, kon, naar de meening van Burgemeester en Wethouders, door hen eerst goed en grondig overwogen worden, nadat zij de begrooting voor het volgende jaar hadden ontworpen, omdat bij die overweging op den voorgrond moest staan de zekerheid, dat de opbrengst der turfbelasting uit de inkomsten der Gemeente kan worden gemist.

„ Burgemeester en Wethouders bieden derhalve den Raad, tegelijktijdig met de Begrooting voor 1863, hun berigt aan betrekkelijk het belangrijk voorstel tot afschaffing der turfbelasting, waarbij zij beginnen moeten met de verklaring, dat het beginsel, hetwelk door de geachte voorstellers is voorgezet en waaruit hun voorstel is ontstaan, nl. *dat het ongeoorloofd is, voortdurend meer geld aan belasting te heffen dan de gewone uitgaven eischen*, door niemand zal worden weersproken, wanneer men het slechts eens is over de beteekenis en de strekking van de uitdrukking *de gewone uitgaven*, omdat naar mate men die beteekenis in eenen ruimeren of engeren zin opneemt, de toepassing van dat beginsel zeer zal uiteenloopen. Naar hun inzien moet men zich evenwel wachten, om aan dat beginsel te veel te hechten, aangezien *alle* uitgaven, hetzij gewone hetzij buitengewone, toch eigenlijk bestreden worden door de heffing van belastingen, daar de vermindering van inkomsten, welke het gevolg moet worden van de bestrijding door verkoop van eigendommen, ten slotte alleen door belastingen kan worden aangevuld, even als men op dezelfde wijze de uitgaven van rentebetaling en aflossing moet dekken, wanneer de zoogenaamde buitengewone werken door het opnemen van gelden worden bestreden.

„ Burgemeester en Wethouders zullen over dat beginsel dan ook niet verder uitweiden, maar liever nagaan, in hoeverre op dit oogenblik de turfbelasting uit de inkomsten der Gemeente kan worden gemist. Zij willen daarvoor opgeven, wat met den 1 Januarij 1863 nog ter uitvoering overblijft van *al* de werken, waartoe de Raad bepaaldelijk besloten heeft, en daartegenover stellen het kapitaal, waarover de Gemeente op datzelfde tijdstip zal hebben te beschikken.

„ In het *Bijblad* van 1860, pag. 99, komen voor de dempings-werken, welke door den Raad zijn vastgesteld, ter uitvoering verdeeld over de jaren 1861, 1862 en 1863. Burgemeester en Wethouders hebben aan dat mandaat, onaangezien de noodzakelijkheid tot het dempen der grachten en het maken van riolen en putten meer en meer zich doet gevoelen, niet volkomen kunnen voldoen, met dat gevolg dat nu eerst, wanneer de werken verrigt zijn, welke op de begrooting voor 1863 voorkomen, alles zal zijn uitgevoerd wat voor 1861 aangewezen was. Er blijven derhalve nog de werken over, aangewezen voor

1862.

Het maken van riolen en putten langs den *Noordwal* en *Westcingel*.	*f* 21,886
Het maken van riolen en putten langs den *Zuidwal*, de *Bierkade* en het *Groenewegje* met de benoodigde kaaimuren.	- 55,228
Kaaimuren en riolen aan den *Z. O. Binnencingel.* . . .	- 4,897
Putten aan den *Zwartenweg*	- 2,080
Riolen en putten langs de *Prinsegracht* en de *Brouwersgracht* met de kaaimuren	- 44,864
Als voren langs de *Nieuwe Haven, Hout-* en *Turfmarkt* enz.	- 16,734

1863.

Riool *Gedempte Gracht* en *St. Antonie's Burgwal* met de waterleiding	- 16,100
Het maken van een riool langs de *Hooikade*, den *Korten* en *Nieuwen Uitleg*, *Houtweg*, *Smidswater*, *Koninginnegracht* en *Prinsessegracht*.	- 54,961
Transportere . .	*f* 215,750

Transport . .	*f* 215,750
Riolen en putten langs het *Spui*, *Veerkade* en *Paveljoensgracht*	- 34,520
Vernieuwing van kaaimuren langs het *Spui*	- 13,750
" " " langs het overblijvend gedeelte van de *Paveljoensgracht*	- 10,000
	f 274,020

Het totaal bedrag der raming dezer werken verminderende met *f* 5000, voor de gedeelten kaaimuur, welke in de afgeloopen jaren reeds moesten vernieuwd worden, erlangt men eene somma van . . . . *f* 269,020

Op de begrooting voor 1863 komen voor als buitengewone werken, te vinden door verkoop van eigendommen der Gemeente of uit de beschikbare gelden . . . . . - 219,500

Voor het afwerken, het voorzien in de behoefte van meubelen en verdere benoodigdheden van het nieuwe Gasthuis, in 1864 . . . . - 40,000

Voor de verdere onteigening van percelen, benoodigd voor het doortrekken eener straat van het *Buitenhof* door het *Kettingstraatje* naar de *Veenestraat* . . . . . . - 112,000

Totaal der Uitgaven, waartoe de Raad krachtens zijne vroegere besluiten, na den 1 Januarij 1863 nog verbonden is *f* 640,520

„De inschrijving op het Grootboek der N. W. Schuld, welke de Gemeente op dit oogenblik bezit, bedraagt een kapitaal 2½ pCt. nominaal van . . . . *f* 628,900

Voor de behoefte van 1862 rekent men globaal den verkoop noodig te hebben van . . . . - 100,000

welk kapitaal niet te hoog berekend zal worden geacht, wanneer men in overweging neemt, dat voor de bestrijding van de kooppenningen der panden op den *St. Anthonie's-Burgwal* en in het *Hofpoortje* de middelen nog moeten aangewezen worden, en dat de begrooting een bedrag van *f* 164,900 voor buitengewone werken aanwijst, welk bedrag wegens het later vervallen der termijnen voor het Gasthuis wel vermindert met *f* 20,000, maar waarvoor overigens nog geene andere middelen ter bestrijding voorhanden zijn, dan de niet ruim beschikbare gelden in kas.

Zoodat het kapitaal der Gemeente, dat ter bestrijding moet strekken van de bovengenoemde som van *f* 640,520, voor buitengewone werken, bedraagt . . . . *f* 528,900
2½ pCt. nominaal, eene waarde vertegenwoordigende van *f* 338,000.

„De verhouding tusschen de benoodigde gelden en het beschikbaar kapitaal is derhalve niet gunstig, maar de vraag zou kunnen opkomen, of aan de eene of andere zijde de zaak ook eenigzins overdreven wordt voorgesteld? Burgemeester en Wethouders durven daarop gerustelijk ontkennend antwoorden, want bij afschaffing van de eene of andere belasting, mag men volstrekt niet meer rekenen op batige saldo's of overschotten, die in de plaats te stellen zouden zijn van de te verkoopen eigendommen, en de waarde van de eigendommen der Gemeente in het algemeen kan wel hooger worden opgevoerd, wanneer men daarbij voegt de huizen, de landerijen en de tienden, maar behalve dat door den verkoop dezer eigendommen het gemis der opbrengst van eene der belastingen nog meer drukkend zou worden, moet men in het oog houden, dat slechts een klein gedeelte van de onroerende goederen, welke de Gemeente naar het burgerlijk regt bezit, kunnen te gelde gemaakt worden, zonder de Gemeente-belangen te benadeelen, en dat b. v. de verkoop van het regt tot tiendheffing op dit oogenblik niet in het meeste voordeel der Gemeente zou zijn. Heeft men derhalve de waarde der te verkoopen eigendommen niet te laag gesteld, veel minder werd te hoog opgegeven van de gelden, welke nog gevorderd worden voor zoogenaamde buitengewone werken. Burgemeester en Wethouders hebben zich te dien aanzien bepaald tot die werken, welke door den Raad ter uitvoering zijn aangewezen en waarmede men reeds een begin heeft gemaakt; maar men zou zich den toestand geheel onjuist voorstellen door te meenen, dat na afloop dier werken geene buitengewone werken meer zouden voorkomen, welke niet konden gerangschikt worden onder die, waarvoor de voorstellers jaarlijks eene somma van *f* 33,000 willen beschikbaar stellen. Om daarvan de overtuiging te erlangen, behoeft men slechts het belangrijk rapport der Raads-Commissie voor de uitbreiding der Gemeente na te gaan (*Bijblad* 1859, pag. 145—150), en men zal zien dat daarin nog veel voorkomt dat op uitvoering wacht; — verder opent het Raadsbesluit van den 29 April 1862, tot aanneming van het plan voor de uitbreiding der Gemeente aan de zijde van den Zusterpolder, het vooruitzigt op nieuwe uitgaven, die wel uitgesteld maar niet vermeden kunnen worden; — de organisatie van het Gymnasium doet bovendien de behoefte aan een nieuw locaal voor die Inrigting krachtig uitkomen; — was het overigens niet uit den Raad zelf, dat zich stemmen deden hooren voor eene betere inrigting van het Raadhuis, waaraan zich eene kostbare verbouwing van een gedeelte van den voorgevel moet verbinden,— en als men dan van lieverlede voorzien moet en wil in al het opgesomde, mag men bovendien niet over het hoofd zien, dat reeds op dit oogenblik niet al de armenkinderen op de Gemeentescholen plaats kunnen vinden, zoodat, in den geest van het Raadsbesluit van den 5 Januarij 1859, het getal dier scholen weder met eene zou moeten vermeerderen, hetwelk op nieuw eene uitgave van *f* 30,000 voor den aanleg vorderen zou.

„Burgemeester en Wethouders behoeven dit onderwerp niet verder te vervolgen, omdat het hun alleen te doen is om aan te toonen, dat het opgegeven cijfer van benoodigde gelden evenmin te hoog, als dat, der beschikbare gelden te laag geraamd is, en, na daarvan het overtuigend bewijs te hebben geleverd, zullen zij niet behoeven te verklaren, dat zij het oogenblik, waarop men berekenen kan eene som van ruim *f* 640,000 noodig te hebben en dat men daarvoor niet meer kan aanwijzen dan *f* 338,000, niet zeer geschikt oordeelen, om te besluiten tot vermindering der inkomsten door afschaffing van belasting.

„Na deze algemeene beschouwing van het gedane voorstel, moeten Burgemeester en Wethouders doen opmerken, dat de geachte voorstellers, geleid door hunnen wensch om de ingezetenen te ontlasten, bij hunne Memorie van Toelichting de verschillende punten, welke tot versterking hunner meening omtrent den financiëlen toestand der Gemeente moesten strekken, wel eenigzins eenzijdig hebben voorgesteld. Tegenover het vervallen van de subsidie aan de Armen-Inrigting, bijv., staat het gevoelen van Burgemeester en Wethouders en welligt met het hunne dat van een groot gedeelte van den Raad, dat bedoelde subsidie slechts langzamerhand moet verminderd worden; de besparing van *f* 7000, op de subsidie van het Burgerlijk Armbestuur heeft, blijkens de ontvangen begrooting, niet alleen niet plaats gehad, maar die subsidie is zelfs nog iets toegenomen; de som van *f* 13,000 wordt voor de onvoorziene uitgaven als te hoog voorgesteld, terwijl Burgemeester en Wethouders de verzekering kunnen geven, dat die som voor 1862 nu reeds uitgeput is en dus eerder te laag dan te hoog geraamd mag heeten. Wanneer de voorstellers verder wijzen op de billijkheid eener vermindering van lasten, tegenover de vermindering der uitgaven voor het Armwezen met ruim *f* 48,000, moeten Burg. en Weth. de kracht van dat beweren geheel wegnemen door, tegenover de vermindering der kosten van het 8ste Hoofdstuk der begrooting (Armwezen), de vermeerdering te stellen van het 7de Hoofdstuk (Onderwijs), hetwelk sedert 1857 met *f* 56,000 ruim is toegenomen. Desniettemin mag het bedrag van *f* 119,237, waarop voor 1863 het 7de Hoofdstuk (na aftrek van den schouwburg) is geraamd, nog niet beschouwd worden als het normale cijfer der kosten voor het onderwijs, want, behalve door de toevoeging van de jaarlijksche kosten der in 1863 te stichten scholen, zal door de tegemoet te ziene vermeerdering van het getal der armenscholen, dat cijfer binnen weinige jaren nog aanmerkelijk stijgen, en de voorgedragen wet op het Middelbaar Onderwijs heeft bovendien aan de Gemeentebesturen het vooruitzigt geopend op nieuwe en niet onbelangrijke uitgaven voor dat onderwerp.

Wanneer men derhalve, zoo als de voorstellers willen, de begrooting van 1862 voor de uitgaven als eene normale aanneemt, dan mag men evenmin op het vervallen van de subsidie aan de Armen-Inrigting en op de vermindering van die van het Burgerlijk Armbestuur, als op de verlaging van het cijfer der onvoorziene uitgaven rekenen, en dan nog zullen er zoovele buitengewone uitgaven te doen zijn, dat het minstens zeer gewaagd moet toeschijnen, om de gelegenheid te benemen tot het bestrijden uit de gewone middelen van soortgelijke uitgaven, als in de memorie der voorstellers, ten bedrage van *f* 36,580, als *buitengewoon* zijn uitgetrokken, doch die, uit hoofde er voortdurend in deze Gemeente dergelijke uitgaven vereischt worden, eerder als *gewoon* te beschouwen zijn.

„Wel wordt in de memorie het middel aan de hand gedaan, om in het algemeen, bij ontoereikendheid der gewone middelen tot bestrijding der noodzakelijke uitgaven, de uitgaven, die daarvoor vatbaar zijn, te besnoeijen, doch Burgemeester en Wethouders mogen betwijfelen, of dergelijke besnoeijing, in den regel, in het welbegrepen belang der Gemeente zou zijn en zij hebben ten dezen opzigte het gevoelen der meerderheid van den Raad voor zich, daar bij de behandeling der begrooting nimmer de uitgaven naar de ontvangsten zijn geregeld, maar eerst de uitgaven worden vastgesteld, om in verband daarmede de ontvangsten te bepalen, en de omgekeerde regel ongetwijfeld ten nadeele der Gemeente zou strekken.

„De financiële toestand der Gemeente kan alzoo, naar het oordeel van Burgemeester en Wethouders, van welke zijde men dien ook moge beschouwen, geenszins de afschaffing der turf-belasting op dit oogenblik wettigen; maar zij achten ook nog om eene andere reden het tegenwoordig tijdstip voor de afschaffing eener Gemeente-belasting niet gelukkig gekozen. Door den Minister van Financiën is de toezegging tot herziening van het belasting-stelsel gedaan, en, daargelaten of bij die gelegenheid ook sprake zal zijn van de Gemeente-belastingen, verkeert men toch geheel in het onzekere omtrent den invloed, welken die herziening welligt van zelve op de belastingen der Gemeente zal moeten uitoefenen. Schaft men derhalve thans eene belasting af, welken waarborg heeft men, dat men niet binnen korten tijd genoodzaakt zal wezen, ten gevolge van het wegvallen van het een of ander middel van heffing, tot eene andere belasting weder zijne toevlugt te moeten nemen, en dat eene dergelijke afwisseling eenen onaangenamen indruk zou te weeg brengen, behoeft voor niemand, die met de heffing van belastingen bekend is, eenig betoog.

„In elk geval zou de afschaffing der turf-belasting op de evengemelde gronden slechts als een tijdelijke maatregel te beschouwen zijn, en stond daar tegenover nu een groot voordeel voor de ingezetenen, dan zou de afschaffing dezer belasting alleen uit dien hoofde, onaangezien de financiële bezwaren die er uit voortvloeijen zouden, welligt aanbeveling verdienen; maar Burgemeester en Wethouders moeten den Raad dringend verzoeken, niet over het hoofd te zien, dat de industrie bij deze afschaffing weinig of geen belang heeft; dat de armen en minvermogenden niet veel gebruik van turf maken en dat voor de geringe hoeveelheden, waartoe hunne inkoopen zich moeten bepalen, de afschaffing der belasting geen invloed op den prijs van den turf kan uitoefenen, zoodat het voordeel zich grootendeels zou beperken tot de meer gegoede klasse der ingezetenen, en welk voordeel zal dat zijn? In de memorie wordt zeer juist aangegeven, hoeveel de vermindering van den prijs van den turf zal kunnen wezen, maar men heeft het voorbeeld voor oogen van het jaar 1858, toen afgeschaft werden de lastige en kostbare formaliteiten van de zoogenaamde turfmarkt, zonder dat die afschaffing, waardoor ruim 2½ cents per Ned. mud werd uitgewonnen, naar men weet, van eenigen gunstigen invloed op den prijs van den turf geweest is; daarom mag men niet gaaf aannemen, dat die prijs *nu*, door de afschaffing, eene vermindering van 10 pct. zou ondergaan, gezwegen nog van het gering bedrag der besparing, welke daaruit voortvloeit voor elk huisgezin, omdat het gebruik van turf in de huisgezinnen niet toeneemt en de belasting den prijs van die brandstof geenszins bovenmatig drukt. Eene belangrijke vermindering van den prijs, door de afschaffing der belasting, wordt door Burgemeester en Wethouders

van *f* 5010.14, welke hoofdzakelijk daaraan moet worden toegeschreven, dat de posten „legaten en giften in geld" en „onvoorziene inkomsten" in 1861 *f* 4607.49½ meer dan in 1860 hebben opgeleverd.

„De onvoorziene inkomsten zijn ontleend aan eenige posten, welke niet op de begrooting gebragt waren als: „inkoop van oude lieden in het gesticht *f* 793.95", „opbrengst van verkochten afval *f* 148.80" enz.

De inkomsten, onder n°. 1—4 hierboven aangeduid, hebben opgebragt in:

1857	*f* 36,280.63½
1858	- 37,848.00½
1859	- 38,056.61
1860	- 39,662.62
1861	- 41,065.26½

Het blijkt alzoo, dat de gewone inkomsten van het Roomsch-Katholyk Parochiaal Armbestuur jaarlijks toenemen en in vijf jaren met *f* 4784.63 vermeerderd zijn, weshalve het zich in eene gestadige verbetering van zijne geldmiddelen mag verheugen.

B. **Uitgaven.**

§ 2. De bij Raadsbesluit van 20 November 1860 (zie *Bijblad*, bladz. 226, XXI) goedgekeurde begrooting der uitgaven van het Roomsch Katholijk Parochiaal Armbestuur voor de dienst van 1861 werd, bij een nader Raadsbesluit van 17 Junij 1862 (zie *Bijblad*, bladz. 124, XXIX), houdende magtiging tot af- en overschrijvingen voor een gezamenlijk en gelijk bedrag van *f* 1949.82½, ten aanzien van sommige onderdeelen gewijzigd. Deze wijziging kon uit haren aard geen invloed op het eindcijfer uitoefenen. Het daarvoor oorspronkelijk geraamde bedrag van . . . . *f* 66,592.36 bleef mitsdien onveranderd.

Daarentegen is, blijkens de overgelegde rekening, werkelijk uitgegeven. . . . . *f* 70,030.45½

En alzoo meer dan de raming . . . . *f* 3,438.09½

Deze meerdere uitgaaf is geschied *zonder vooraf aangevraagde en verkregen magtiging van den Raad*, hebbende het Armbestuur eigenmagtig twee posten van zijne begrooting, zoo als die bij het Raadsbesluit van 17 Junij 1862 gewijzigd was, overschreden, namelijk:

a. Volgn. 18. Bedeeling in eetwaren met . . . . *f* 3119.29½
b. Volgn. 29. Aan het Gasthuis over 1861 met . . . - 318.80

Te zamen . . . *f* 3438.09½

Deze handelwijze heeft ten gevolge gehad, dat de rekening met een nadeelig saldo van *f* 891.12 sluit.

De rekening toont aan, dat aan de bedeelden in geld. *f* 15,934.42
en aan spijskaarten voor . . . . - 983.28

verstrekt is, te zamen bedragende . . . . *f* 16,917.70

Voor de verpleging van kinderen in het Weeshuis en van oude lieden in het Gesticht is, met inbegrip van *f* 745.22½ aan kosten van onderwijs, uitgegeven . - 48,931.10

Voorts is nog betaald aan:

1°. bestedingskosten en teruggave van elders verstrekten onderstand . . . . - 334.25

2°. jaarlijksche uitkeeringen ingevolge testamentaire beschikkingen . . . . - 1848.50

3°. het Gasthuis over 1860 en 1861 . . . . . . - 467.90

Te zamen . . . . *f* 68,499.45

4°. uitzetten van kinderen, uitkeeringen aan gepensionneerden, renten van kinderen enz. . . . . . - 1,531.00½

in het geheel uitmakende . . . *f* 70,030,45½

Na aftrek van de onder n°. 3 en 4 vermelde posten, hebben de uitgaven bedragen

	f 68,031.55	in	1861.
tegen	- 64,260.18½	„	1860.
	- 63,002.14½	„	1859.
	- 61,057.18	„	1858.
	- 59,787.60½	„	1857.

Deze cijfers doen zien, dat de uitgaven van jaar tot jaar hooger worden opgevoerd en wel in dier voege, dat zij in 1861 de belangrijke som van *f* 8283.94½ meer dan in 1857 beloopen hebben, hetgeen in geene evenredigheid is met de vermeerdering der gewone inkomsten, waardoor zich hetzelfde vijfjarige tijdvak heeft gekenmerkt.

In vergelijking met het vorige jaar, zijn de boven aangewezen uitgaven met *f* 3771.41½ toegenomen, zijnde *meer* uitgegeven voor verpleging in de gestichten . . . . *f* 6579.79
doch daarentegen minder aan:

1°. de bedeelden	*f* 2754.27	
2°. de bestedingskosten	- 20.35½	- 2808.37½
3°. jaarlijksche uitkeeringen	- 33.75	

Blijft meer uitgegeven . . . *f* 3771.41½

Het verdient opmerking, dat het inzonderheid de kosten voor verpleging in de Gestichten zijn, welke tot de voortdurende uitzetting der gewone uitgaven aanleiding geven.

Deze kosten toch hebben beloopen in:

1857	*f* 39,002.34
1858	- 40,705.83
1859	- 41,067.22½
1860	- 42,351.31
1861	- 48,931.10

Daarentegen zijn echter de bestedings-kosten, welke in 1857 *f* 1,700.81½ bedroegen, in 1861 tot op *f* 334.25 teruggebragt, omdat de kinderen, waarvoor die gelden vroeger betaald werden, thans in de Gestichten worden verpleegd.

Volgens van wege het Armbestuur verstrekte opgaven, zijn in de Gestichten verpleegd in:

1859, 296 kinderen en 158 oude lieden, te zamen 454
1860, 312 „ „ 163 „ „ „ „ 475
1861, 312 „ „ 165 „ „ „ „ 477

II. *Het Nederlandsch Israëlitisch Armbestuur.*

A. **Inkomsten.**

§ 3. De begrooting van genoemd Armbestuur voor het dienstjaar 1861, waarop voor inkomsten eene som van . . . . *f* 15,039.50 was uitgetrokken, werd goedgekeurd bij Raadsbesluit van 20 November 1860. (Zie *Bijblad* blz. 227 XXII).

Blijkens de overgelegde rekening, is werkelijk ontvangen - 15.135.67½

en alzoo meer . . . . *f* 96.17½

De collecte en de winterinschrijving hebben de raming overtroffen met . . . . *f* 39,57½
en de teruggave van onbetaalde kaarten van vaste bedeeling met . . . . - 62.93½

te zamen . . *f* 102.51

Daarentegen hebben de onvoorziene ontvangsten minder dan de raming opgeleverd. . . . . - 6.33½

Blijft meer ontvangen. . . . *f* 96.17½

Onder de onvoorziene inkomsten is begrepen eene som van *f* 1083.66½, welke het bedrag uitmaakt van het aandeel, dat het Armbestuur in 1861 genoten heeft van de ontvangsten der Algemeene Armenvergadering.

„Het ten name van het Armbestuur op het Grootboek der Nationale Schuld van 2½ pct. ingeschreven kapitaal van *f* 25,900, heeft in 1861 geene verandering ondergaan. De renten van dit kapitaal zijn onder twee onderscheidene posten verantwoord, om de redenen aangegeven bij een rapport, dat in de Raadsvergadering van 21 Augustus 1860 werd uitgebragt. (Zie *Bijblad* blz. 139, XII).

Het Armbestuur heeft in 1861 ontvangen aan:

1°. opbrengst van bezittingen en eigendommen . . *f* 620.00
2°. collecten en winter-inschrijving . . . . . . - 5,464.57½
3°. uitkoop en toelage van de kerkelijke kas . . . - 600.00
4°. subsidie van de Gemeente *f* 6600, en teruggave van onbetaalde kaarten van vaste bedeeling . . . . - 6,712.93½
5°. onvoorziene inkomsten . . . . - 1,645.66½
6°. jaarlijksche uitkeering van legaten onder zekere voorwaarden . . . . - 92.50

Te zamen . . . *f* 15,135.67½

B. **Uitgaven.**

§ 4. Bij de den 20 November 1860 door den Raad goedgekeurde begrooting voor het dienstjaar 1861 waren de gezamenlijke uitgaven toegestaan tot een bedrag van . . . . *f* 15,039.50

Volgens de overgelegde rekening, is werkelijk uitgegeven . . . . - 15,114.68½

en alzoo meer dan de raming . . . . . *f* 75.18½

Deze meerdere uitgaaf is geschied *zonder vooraf aangevraagde en verkregene magtiging van den Raad*, hebbende het Armbestuur eigenmagtig, onder volgn. 15, een post aan zijne rekening toegevoegd, welke op zijne begrooting niet voorkwam. Deze post is omschreven met de woorden „belegging van gelden" en uitgetrokken voor *f* 579.25.

Daarentegen zijn twee posten gelijk aan de raming, namelijk: Volgn. 8. Kosten van geneeskundigen bijstand *f* 762 en Volgn. 10. Uitdeeling aan armen van legaten en giften *f* 92.50, terwijl voor de twaalf overige posten der rekening *minder* dan de raming is uitgegeven . . - 504.06½

blijft als boven . . . *f* 75.18½

Deze handelwijze heeft ten gevolge gehad, dat het batig saldo der rekening, hetwelk *f* 600.24 had moeten bedragen, tot op *f* 20.99 is teruggebragt.

De uitgaaf, onder den post volgn. 15, „belegging van gelden" verantwoord, heeft, blijkens het overgelegde bewijsstuk, gestrekt tot aankoop van *f* 900 inschrijving op het Grootboek der Nationale Schuld van 2½ pct., welke op den 20 Junij 1862 heeft plaats gehad. De vooronderstelling is misschien niet te gewaagd, dat deze aankoop alleen geschied is met het doel om het batig saldo der rekening te verminderen, ten einde langs dien weg eene hoogere subsidie uit de Gemeentekas voor de dienst van 1863 te erlangen.

Wat daarvan zij, in het midden latende, is het Burgerlijk Armbestuur van oordeel, dat deze zonderlinge uitgaaf in geen geval op de rekening mag worden toegelaten, vooreerst omdat zij gedaan is zonder magtiging noch voorkennis van den Raad, ten andere, dewijl er niet in kan worden berust, dat gesubsidieerde Instellingen van weldadigheid de batige sloten van hunne rekeningen tot geldbelegging aanwenden en eindelijk omdat eene uitgaaf, uit haren aard geheel vreemd aan de dienst van 1861 en eerst in het midden van 1862 geschied, zeer zeker nooit op de rekening voor 1861 verantwoord worden kan.

Het Burgerlijk Armbestuur vindt te meer vrijheid, om de afkeuring van dezen post aan den Raad voor te stellen, dewijl de omstandigheden mede brengen, dat de bedoelde inschrijving van *f* 900 op het Grootboek der Nationale Schuld van 2½ pct., zonder schade voor de leden van het Armbestuur weder kan verkocht worden.

De uitgaven, op de rekening voorkomende, hebben gestrekt tot:

1°. bedeeling in eetwaren, kleeding- en liggingstukken en brandstoffen . . . . *f* 3778.77
2°. bedeeling in geld . . . . - 5949.05½
3°. bestedingskosten . . . . - 432.80
4°. kosten van verpleging in Godshuizen . . . . - 3060.20
5°. kosten van geneeskundige hulp . . . . . . - 762.00
6°. kosten van beheer en jaarwedden . . . . . - 373.69
7°. jaarlijksche uitkeeringen ingevolge testamentaire disposition . . . . - 92.50

8°. onvoorziene uitgaven . . . . *f* 91.42

f 14,535.43½

9°. belegging van gelden . . . . - 579.25

in het geheel . . . *f* 15,114.68¼

III. *Het Nederduitsch-Hervormd Armbestuur te Scheveningen.*

A. Inkomsten.

§ 5. De begrooting van dit Armbestuur voor de dienst van 1861 werd goedgekeurd bij Raadsbesluit van 28 Julij 1861. (Zie *Bijblad*, blz. 114, XXII).

Het Armbestuur heeft zich, bij missives van 9 December 1860 (zie *Bijblad*, blz. 219, XIV) en 18 Februarij 1862 (zie *Bijblad*, blz. 42, XX), tot den Raad gewend, met verzoek om te worden gemagtigd tot verhooging van die begrooting met een in ontvang en uitgaaf gelijk bedrag van *f* 1150. Beide deze verzoeken werden van de hand gewezen, bij Raadsbesluiten van 4 Februarij 1862 (zie *Bijblad*, blz. 34, XXVII), en van 8 April 1862. (Zie *Bijblad*, blz. 90, XX).

Op gemelde begrooting, welke mitsdien geene verandering heeft ondergaan, werden de inkomsten van het Armbestuur voor de dienst van 1861 geraamd op . . . . *f* 8797.36½

De overgelegde rekening doet zien, dat werkelijk ontvangen is . . . . - 9918.77

en alzoo meer . . . *f* 1121.40½

Meer dan geraamd was hebben opgeleverd:

a. de gewone collecten . . . . *f* 210.00
b. de visschersbussen . . . . - 81.00
c. de buitengewone collecten . . . . - 360.00
d. het aandeel in de inkomsten der algemeene Armenvergadering . . . . - 745.77

te zamen . . . *f* 1396.77

Minder evenwel dan de raming hebben opgebragt:

a. het batig saldo der rekening van het voorgaande jaar . . . . *f* 237.86½
b. de opbrengst van bezittingen en eigendommen . . . . - 7.00
c. de legaten en giften in geld . . . . . - 28.25
d. de onvoorziene inkomsten . . . . - 2.25

te zamen . . . *f* 275.36½

Blijft meer ontvangen dan de raming . . . . . . *f* 1121.40½

De ten name van het Armbestuur ingeschreven kapitalen van *f* 39,600 op het Grootboek der Nationale Schuld van 2½ pct., en van *f* 2100 op dat van 4 pct., hebben in 1861 geene verandering ondergaan.

De inkomsten van het Armbestuur in 1861 spruiten voort uit:

1°. opbrengst van bezittingen en eigendommen . . . *f* 1148.00
2°. collecten en visschersbussen . . . . - 3351.00
3°. legaten en giften in geld . . . . - 71.75
4°. terugbetaalde onderstanden door verpleegden enz. - 52.00
5°. aandeel in de inkomsten der Algemeene Armenvergadering . . . . - 995.77
6°. onvoorziene inkomsten . . . . - 47.75

f 5666.27

7°. subsidie van de Gemeente . . . . - 4252.50

in het geheel uitmakende . . . *f* 9918.77

Het batig saldo der rekening over het voorgaande jaar, hetwelk tot een bedrag van *f* 237.86½ op de begrooting voor 1861 was gebragt, is reeds op de rekening over 1860 verantwoord, welke bij Raadsbesluit van 24 September 1861 (zie *Bijblad*, blz. 158, XXIII), met een nadeelig saldo van *f* 35.49 is goedgekeurd. Daarom heeft de post „batig saldo der rekening van het voorgaande jaar" niets kunnen opbrengen.

De inkomsten, uit bezittingen en eigendommen voortvloeijende, zijn *f* 7 beneden de raming gebleven, dewijl enkele huurders van aan het Armbestuur behoorende woningen in gebreke gebleven zijn, de verschuldigde huurpenningen te voldoen.

B. Uitgaven.

§ 6. Bij de door den Raad goedgekeurde begrooting van het Armbestuur voor de dienst van 1861, werden de gezamenlijke uitgaven toegestaan tot een bedrag van . . . . *f* 8797.36½

Volgens de overgelegde rekening, is werkelijk uitgegeven - 9618.91½

en alzoo meer . . . *f* 821.55

Deze meerdere uitgaaf is geschied *zonder vooraf aangevraagde en verkregene magtiging van den Raad*, hebbende het Armbestuur eigenmagtig vijf posten van zijne begrooting van uitgaven overschreden, te weten:

Volgn. 13. Bedeeling in eetwaren met . . . . . . *f* 251.78
Volgn. 15. Bedeeling in kleeding en liggingstukken met - 149.67
Volgn. 16. Bedeeling in geld met . . . . - 364.30
Volgn. 17. Kosten voor het verstrekken van warme soep met . . . . - 122.13½
Volgn. 19. Onvoorziene uitgaven met . . . . . . - 27.79½

te zamen met . . . *f* 915.68

Daarentegen is voor vijf andere posten te zamen minder dan de raming uitgegeven . . . . *f* 94.13

Maakt als boven . . . *f* 821.55

Deze handelwijze heeft ten gevolge gehad, dat het batig saldo der rekening, hetwelk *f* 1215.53½ had moeten bedragen, tot op *f* 299.85½ is teruggebragt.

Blijkens de overgelegde rekening, is uitgegeven aan:

1°. bedeeling in eetwaren, kleeding- en liggingstukken en brandstoffen . . . . *f* 4798.53½
2°. bedeeling in geld . . . . - 3634.30
3°. bestedings-kosten . . . . - 104.00
4°. kosten van verpleging in Godshuizen . . . . . - 836.00
5°. onderhoudskosten en lasten en ongelden der eigendommen en bezittingen . . . . - 59.84
6°. begrafeniskosten . . . . - 2.75
7°. kosten van beheer en jaarwedden . . . . . . - 115.00
8°. kosten van onderwijs aan arme kinderen . . . . - 25.00
9°. onvoorziene uitgaven . . . . - 43.44

in het geheel . . . *f* 9618.91½

De bedeeling in eetwaren heeft bestaan in de verstrekking van 11,599 Ned. ponden roggebrood, voor *f* 1220.73; 3860 Ned. ponden krop- of gebuild tarwebrood, voor *f* 906.05, en 30,773 portien soep, voor *f* 1622.13½.

Onder de onvoorziene uitgaven is begrepen het nadeelig saldo der rekening over 1860, groot *f* 35.49.

§ 7. *Aandeel in de inkomsten der Algemeene Armenvergadering.*

Deze ontvangst heeft in 1861 bedragen:

a. voor het Nederduitsch Hervormd Armbestuur te Scheveningen . . . . *f* 995.77
b. voor het Nederlandsch Israëlitisch Armbestuur . . - 1083.66½
c. voor het Roomsch-Katholyk Parochiaal Armbestuur ongeveer . . . . - 2368.00

Deze laatste som is op de overgelegde rekening niet afzonderlijk opgegeven, maar onder den post „legaten en giften in geld" begrepen. Men heeft die evenwel bij benadering kunnen vinden.

Het aanzienlijk bedrag van deze ontvangst is hoofdzakelijk te wijten aan de omstandigheid, dat de inkomsten der Algemeene Armenvergadering, ten gevolge van twee buitengewone ontvangsten, in 1861 aanmerkelijk hooger geweest zijn, dan in den regel het geval schijnt te wezen. Tot die inkomsten zijn namelijk gebragt:

a. het aandeel van het Burgerlijk Armbestuur in de gelden der Algemeene Armen over 1859/60 en 1860/61 *f* 2419.92
b. ⅔ van zeker fonds, weleer onder administratie van wijlen den heer *Cau van Stellendam* . . . . - 3209.07

te zamen . . . *f* 5628.99

§ 8. Ofschoon de op de drie onderzochte rekeningen verantwoorde uitgaven, voor zoover zij daarvoor vatbaar waren, door behoorlijke bewijsmiddelen zijn gestaafd en in overgelegde Memorien van toelichting nog nader worden opgehelderd, vindt het Burgerlijk Armbestuur nogtans geene vrijheid tot goedkeuring dier rekeningen, zoo als die zijn liggende, te adviseren, omdat zij uitgaven bevatten, welke niet bij de door den Raad goedgekeurde begrootingen zijn toegestaan.

„Het Burgerlijk Armbestuur blijft, op de gronden ontwikkeld in zijn rapport van 14 Februarij 1862 (zie *Bijblad*, blz 38, X), van oordeel, dat die boven de begrootingen gedane uitgaven niet op de rekeningen kunnen worden toegelaten, en dat de posten dier rekeningen, waarbij de begrootingen overschreden zijn, behooren te worden teruggebragt tot beneden of op het *maximum*, dat daarvoor op de begrootingen was uitgetrokken.

„Maar, terwijl het Burgerlijk Armbestuur van den eenen kant op de handhaving van dit beginsel meent te moeten aandringen, is het tevens van den anderen kant van gevoelen, dat niet mag worden voorbijgezien, dat de uitgaven, welke het Roomsch-Katholyk Parochiaal Armbestuur en het Nederduitsch Hervormd Armbestuur te Scheveningen boven hunne begrootingen gedaan hebben, werkelijk tot het verstrekken van onderstand aan armen hebben gediend. Uit dien hoofde schijnt het algemeen belang te vorderen, dat voor ditmaal en zonder eenige gevolgtrekking voor de toekomst, de gevolgen van de afkeuring hunner rekeningen zoo min bezwarend mogelijk voor deze beide Armbesturen gemaakt worden, voor zoover dit geschieden kan, zonder dat daaruit immer eenige verpligting tot betaling van nadeelige saldo's of gedeelten daarvan, voor de Gemeentekas ontstaan zal.

„Daar de rekening van het Nederduitsch Hervormd Armbestuur te Scheveningen met een batig slot van *f* 299.85½ sluit, schijnt de bereiking van het aangegeven doel, voor zooveel dit Armbestuur betreft, aan geene overwegende bezwaren onderhevig.

„Immers de Raad zou dit Armbestuur kunnen magtigen, om nadat het de vijf in § 6 hierboven met name aangeduide posten van uitgaaf, waarvan het de begrooting overschreden heeft, op zijne rekening over 1861 zal hebben teruggebragt tot beneden of op het daarvoor bij de begrooting voor dat dienstjaar toegestane *maximum*, aan zijne begrooting voor 1862 een nieuwen post: „uitgaven tot de dienst van 1861 betrekkelijk," toe te voegen en deze uit te trekken tot zoodanig bedrag, als te dezer zake blijken zou, na die terugbrenging door het Armbestuur ten behoeve van de dienst van 1861 nog betaald te wezen. Het Armbestuur zou dan tevens gemagtigd behooren te worden om tot dekking van deze post van uitgaaf, een nieuwen post van ontvang: „gedeeltelijk batig saldo der rekening over 1861," aan zijne begrooting voor 1862 toe te voegen voor een gelijk bedrag als dat van den zoo even aangeduiden nieuwen post van uitgaaf.

„Voor het Roomsch-Katholyk Parochiaal Armbestuur is het beoogde doel niet zoo gemakkelijk te bereiken. Wel zou dit Armbestuur kunnen gemagtigd worden om, nadat het de twee in § 2 hierboven omschreven posten van uitgaaf, waarvan het de begrooting overschreden heeft, op zijne rekening over 1861 zal hebben teruggebragt tot beneden of op het daarvoor bij de begrooting voor dat dienstjaar toegestane *maximum*, aan zijne begrooting voor 1862 een nieuwen post: „uitgaven tot de dienst van 1861 betrekkelijk" toe te voegen, doch niet dan onder voorwaarde dat het zelf in de middelen tot dekking van dezen nieuwen post van uitgaaf zal voorzien. Ook met betrekking tot die middelen acht het Burgerlijk Armbestuur het geraden, de behulpzame hand aan het Roomsch-Katholyk Parochiaal Armbestuur te reiken.